הביטוח הלאומי - היערכות לסיום שנת 2025

מרחב נצרת בלשכת רו"ח

17.12.2025

מאת: רו"ח אורנה צח-גלרט

אורנה צח
משרד רו"ח

פתרונות בתחומי
הביטוח הלאומי

מייל: ornacpa@ornazach.co.il **אתר:** www.ornazach.co.il

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

הסתייגויות

המצגת מבוססת על המידע הידוע לרו"ח אורנה צח-גלרט ביום 17.12.2025

דמי ביטוח - הכוונה לדמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות, גם יחד.
בכל מקום שרשום בלשון זכר הכוונה גם בלשון נקבה, אלא אם נרשם במפורש בלשון נקבה.
בכל מקום שרשום ה"חוק", הכוונה לחוק הביטוח הלאומי.
גמלה - טובת הנאה שהביטוח הלאומי מעניק לפי חוק הביטוח הלאומי, בלי קשר לגיל המבוטח.

לפני שימוש במידע יש להתעדכן בחוק, בפסיקה ובאתר הביטוח הלאומי.

המידע נועד להסב את תשומת הלב לאמור בו ואינו מהווה ייעוץ או חוות דעת.

המצגת אינה מחליפה את החקיקה, את פסקי הדין או את הנוסח המלא של פרסומי הביטוח הלאומי,
אלא באה להסב את תשומת הלב לאמור בהם.
כל המידע המוצג במצגת הוא מידע כללי בלבד, ואין בו כדי להוות ייעוץ ו/או חוות דעת או המלצה לנקיטת הליכים או להימנעות מהם.
אורנה אינה נושאת באחריות כלשהי כלפי הקוראים ואלה נדרשים לקבל עצה מקצועית לפני כל פעולה המסתמכת על המידע האמור.

ט.ל.ח

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

הסתייגויות

אין להקליט, להעביר, לצלם, לשכפל, להרצות ולהשתמש בחומרי הלימוד כיוון שמקורם בשילוב תחומי הידע שאורנה צברה במשך עשרות שנים בעבודה עם הביטוח הלאומי ורשויות המס.

בכל שאלה או תהייה לגבי שימוש בחומרים, בבקשה לפנות לרו"ח אורנה צח-גלרט במייל.

כל הזכויות שמורות © לרו"ח אורנה צח-גלרט.

להצטרפות לקהילת המתעניינים

אודות רו"ח אורנה צח-גלרט

- **אורנה צח-גלרט, רואת חשבון משנת 1984, יועצת ומרצה** בתחומי הביטוח הלאומי ומייצגת בביטוח הלאומי. בעלת ותק בתחומי הביטוח הלאומי של יותר מ-30 שנים, כולל שילוב תחומי ידע קשורים לחוק הביטוח הלאומי.
- מסייעת **בתחומי הביטוח הלאומי המורכבים לחברות ולארגונים שמעסיקים עובדים, לבעלי עסקים, ליחידים בעלי הכנסות ולישראלים ברילוקיישן**, שרוצים לפעול לפי החוק, להבין איך לפעול נכון מול המערכת, לשמור על הזכויות בביטוח הלאומי ולמצוא פתרונות לסוגיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי.
- **מרצה על חוק הביטוח הלאומי** לארגונים וכן באקדמיה ובמסגרות מקצועיות.
- 6/1994 עד 1/2025 שימשה כ**יו"ר ועדת הקשר הארצית של לשכת רואי חשבון עם הביטוח הלאומי.**
- 1/1994 עד 1/2025 **מעורבת ופעילה בחקיקת הביטוח הלאומי** כנציגת לשכת רואי חשבון **בוועדות הכנסת.**

כיוון שאורנה התמחתה גם בתחום **הרפואה הטבעית**, בדגש על **הפחתת סטרס ולחץ** בעבודה ובחיים, **אורנה משלבת** את הידע בתחום במהלך העבודה עימה.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

דגשים שונים בהרצאה (כפוף למגבלות הזמן)

מצגת זו כוללת דגשים בסוגיות חשובות לסיום שנת המס 2025:

- עדכונים וחידושים בתיאום דמי ביטוח בשנים קודמות ובשנה השוטפת.
- דגשים חשובים בתחומי הביטוח והגבייה לסיום שנת 2025 והתארגנות לקראת 2026.
- דגשים לעצמאים בהיבטי הגמלאות, כולל פסיקה חדשה.
- בעל עסק זעיר.
- דגשים לסיום שנת המס, כולל התייחסות לאישור השנתי לצורכי מס, תשלומים והסדרי חובות.
- הסוגים השונים של טופס 100.
- דמי לידה והורות וגמלה לשמירת היריון בהקשר לטופס 100 ייעודי לגמלאות.
- חברות ארנק, רווחיות עודפת, רווחים כלואים ומשיכות יתר של בעלי שליטה.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי שנפגע בעבודה
סיפור אמיתי

יובל (הפרטים בדויים למען הפרטיות) הוא מייצג, שלא בדק את הבסיס למקדמות של הלקוח במהלך שנת 2025.
יובל מנהל את ספרי הלקוח במס הכנסה, מע"מ והביטוח הלאומי וגם מייצג את הלקוח ברשויות האלה.
הלקוח המשיך לשלם מקדמות בסכום נמוך מדי לביטוח הלאומי ביחס להכנסה השנתית הצפויה.

אין ליובל נוהל בדיקה קבוע של הבסיס למקדמות של הלקוחות, בין נהלי המשרד.

הלקוח קיבל בחודש יוני 2025 התקף לב שהוכר כפגיעה בעבודה, לא עבד כחודשיים ונותרה לו נכות מהפגיעה, שבגינה קיבל קצבת נכות מעבודה.

כשהגיעה השומה לביטוח הלאומי – התברר שההכנסה כמובן הייתה גבוהה מהבסיס למקדמות.

מה הבסיס לדמי הביטוח, לדמי הפגיעה ולקצבת הנכות מעבודה של הלקוח של יובל?

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

נתונים נבחרים לשנים 2020 עד 2025 לחישוב דמי ביטוח

	2020-2021	2022	2023	2024	2025
	ש"ח לחודש	ש"ח לחודש	ש"ח לחודש	ש"ח לחודש	ש"ח לחודש
ההכנסה המרבית לתשלום דמי ביטוח	44,020	45,075	47,465	49,030	50,695
הכנסה מרבית לעניין שיעור מופחת	6,331	6,331	7,122	7,522	7,522
השכר הממוצע, לעניין תשלום דמי ביטוח	10,551	10,551	11,870	12,536	12,536
השכר הממוצע לעניין גמלאות	10,551	10,551	11,870	12,536	13,316

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

שיעורי דמי הביטוח הרגילים בגיל 18 עד גיל פרישה בשנים 2017 ועד 2024:

	פנסיה מוקדמת %	עובד עצמאי %	מי שאינו עובד ואינו עובד עצמאי %
שיעור מופחת של דמי ביטוח לאומי	0.39	2.87	4.61
שיעור מופחת של דמי ביטוח בריאות	3.10	3.10	5.00
	3.49	5.97	9.61
שיעור מלא של דמי ביטוח לאומי	6.79	12.83	7.00
שיעור מלא של דמי ביטוח בריאות	5.00	5.00	5.00
	11.79	17.83	12.00

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

שיעורי דמי הביטוח הרגילים בגיל 18 עד גיל פרישה בחודש ינואר 2025

מעל 25% מהשכר הממוצע 3,134 ₪ בשנת 2025	**פנסיה מוקדמת %**	**עובד עצמאי %**	**מי שאינו עובד ואינו עובד עצמאי %**
שיעור מופחת של דמי ביטוח לאומי	1.02	4.47	6.92
שיעור מופחת של דמי ביטוח בריאות	3.23	3.23	5.16
	4.25	7.70	12.08
שיעור מלא של דמי ביטוח לאומי	6.79	12.83	7.00
שיעור מלא של דמי ביטוח בריאות	5.17	5.16	5.16
	11.96	17.99	12.16

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

שיעורי דמי הביטוח הרגילים בגיל 18 עד גיל פרישה בחודשים פברואר עד דצמבר 2025

מעל 25% מהשכר הממוצע 3,134 ₪ בשנת 2025	**פנסיה מוקדמת %**	**עובד עצמאי %**	**מי שאינו עובד ואינו עובד עצמאי %**
שיעור מופחת של דמי ביטוח לאומי	1.02	4.47	6.92
שיעור מופחת של דמי ביטוח בריאות	3.23	3.23	5.17
	4.25	7.7	12.09
שיעור מלא של דמי ביטוח לאומי	6.79	12.83	7.00
שיעור מלא של דמי ביטוח בריאות	5.17	5.17	5.17
	11.96	18.00	12.17

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

שיעורי דמי ביטוח לאומי ובריאות בעבור עובדים שכירים החל משנת 2019 ועד 2024 (דוגמאות):

	מופחת (באחוזים)			מלא (באחוזים)		
	סה"כ	עובד	מעסיק	סה"כ	עובד	מעסיק
טור 1 בטופס 102						
עובדים "תושבי ישראל" שמלאו להם 18 שנה וטרם הגיעו ל"גיל הפרישה"	7.05	3.50	3.55	19.60	12.00	7.60
טור 2 בטופס 102						
בעלי שליטה בחברת מעטים, "תושבי ישראל" שמלאו להם 18 שנה וטרם הגיעו ל"גיל הפרישה"	7.00	3.49	3.51	19.17	11.79	7.38
טור 3 בטופס 102						
אישה וגבר מעל "גיל הזכאות" לקצבת אזרח ותיק, שאינם מקבלים קצבת אזרח ותיק	3.58	3.10	0.48	7.12	5.00	2.12
מבוטחים המקבלים קצבת נכות מעבודה או נכות כללית בעלי אישור לפטור מהביטוח הלאומי	3.58	3.10	0.48	7.12	5.00	2.12
נשים וגברים בין גיל 67 ל"גיל הזכאות" לקצבת אזרח ותיק שאינם מקבלים קצבת אזרח ותיק	6.62	3.37	3.25	16.82	9.86	6.96
נשים וגברים שמקבלים קצבת אזרח ותיק מהביטוח הלאומי	0.48	-	0.48	2.12	-	2.12

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

שיעורי דמי ביטוח בעבור עובדים שכירים בפברואר 2025 עד דצמבר 2025 (דוגמאות)

	מופחת (באחוזים)			מלא (באחוזים)		
	סה"כ	עובד	מעסיק	סה"כ	עובד	מעסיק
טור 1 בטופס 102						
עובדים "תושבי ישראל" שמלאו להם 18 שנה וטרם הגיעו ל"גיל הפרישה"	8.78	4.27	4.51	19.77	12.17	7.60
טור 2 בטופס 102						
בעלי שליטה "תושבי ישראל" שמלאו להם 18 שנה וטרם הגיעו ל"גיל הפרישה"	8.71	4.25	4.46	19.34	11.96	7.38
טור 3 בטופס 102 (דוגמאות)						
אישה וגבר מעל "גיל הזכאות", שאינם מקבלים קצבת אזרח ותיק	3.84	3.23	0.61	7.29	5.17	2.12
מבוטחים המקבלים קצבת נכות כללית או קצבת נכות מעבודה, בעלי אישור לפטור מהביטוח הלאומי	3.84	3.23	0.61	7.29	5.17	2.12
נשים וגברים בין גיל 67 ל"גיל הזכאות" לקצבת אזרח ותיק שאינם מקבלים קצבת אזרח ותיק	8.06	3.93	4.13	16.99	10.03	6.96
נשים וגברים שמקבלים קצבת אזרח ותיק מהביטוח הלאומי	0.61	-	0.61	2.12	-	2.12

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

תיאום דמי ביטוח בשנים קודמות
קבלת אישור בשנה השוטפת
הפרקטיקה בשנת 2025

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

תיאום דמי ביטוח בשנים קודמות וקבלת אישור בשנה השוטפת – הפרקטיקה בשנת 2025

מקסימליסט - מבוטח שסך הכנסותיו החייבות בדמי ביטוח עובר את המקסימום שחייב בתשלום דמי ביטוח בחודש אחד או יותר בשנת המס.

מבוטח שאינו זקוק לתיאום דמי ביטוח בשנה מסוימת ולאישור בשנה השוטפת - מבוטח שההכנסה שלו אצל המעסיק העיקרי בשנה הנבדקת עולה על התקרה לחישוב השיעור המופחת, ונוכה ממנו השיעור המופחת, וסך הכנסותיו שחייבות בדמי ביטוח מכל המקורות, אינו עובר את המקסימום.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

סדר החיוב בדמי ביטוח בעריכת תיאום דמי ביטוח

מבוטח שיש לו הכנסות משני עיסוקים או יותר (לרבות מפנסיה מוקדמת המשולמת לפני גיל פרישה), משלם דמי ביטוח על פי סדר החיוב המפורט להלן ובאופן המפורט להלן, אך לא יותר מההכנסה המרבית לתשלום דמי ביטוח, וזכאי לשיעור מופחת רק פעם אחת:

- מהכנסותיו כעובד שכיר - המעסיק מנכה את דמי הביטוח ומעביר אותם לביטוח הלאומי.
- כאשר המבוטח נכלל בהגדרת "עובד עצמאי" לפי חוק הביטוח הלאומי - הוא משלם דמי ביטוח בעד עצמו (בביטוח הלאומי עובד עצמאי מכונה "עצמאי").
- כאשר המבוטח בעל הכנסות "פסיביות": הכנסות שאינן מעבודה כעובד שכיר ואינן מעיסוקו ממשלח ידו כ"עובד עצמאי", ואינן פטורות מדמי ביטוח על פי החוק או על פי התקנות - הוא משלם דמי ביטוח בעד עצמו, בהתאם למעמדו הביטוחי בביטוח הלאומי. עצמאי שאינו עונה להגדרה משלם דמי ביטוח על ההכנסה כעצמאי כהכנסה שאינה מעבודה.
- מהכנסותיו מפנסיה מוקדמת כהגדרתה בחוק הביטוח הלאומי - משלם הפנסיה מנכה את דמי הביטוח ממקבל הפנסיה ומעביר לביטוח הלאומי, על אף שחובת התשלום היא על מקבל הפנסיה, אלא אם מקבל הפנסיה הביא למשלם הפנסיה אישור על פטור מהניכוי.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

מעסיק עיקרי ומעסיק משני

כאשר למבוטח יש בעיסוקו כעובד שכיר, לרבות לפי צו סיווג מבוטחים, כמה מקורות הכנסה, לרבות פנסיה מוקדמת, או שיש לו פנסיה מוקדמת משני מקורות או יותר, העובד קובע מי המעסיק העיקרי ומי המעסיק המשני בטופס 101, ובהתאם נערך ניכוי דמי הביטוח. המעסיק העיקרי מנכה מהעובד שיעור מופחת ושיעור מלא. המעסיק המשני מנכה מהעובד שיעור מלא, אלא אם העובד הביא למעסיק אישור על ניכוי בשיעור שונה, כמפורט בהמשך. פנסיה מוקדמת לעובד שכיר היא תמיד מעסיק משני. הרחבה בהמשך.

בטופס 620 שנמצא באתר הביטוח הלאומי מובהר כי המעסיק ינהג לפי ההצהרה בטופס 101 ואין להפנותו לביטוח הלאומי לצורך קבלת אישור על ניכוי כמעסיק עיקרי. העובד חייב לעדכן את כל מעסיקיו בכל שינוי שחל בהצהרה שמסר בטופס 101.

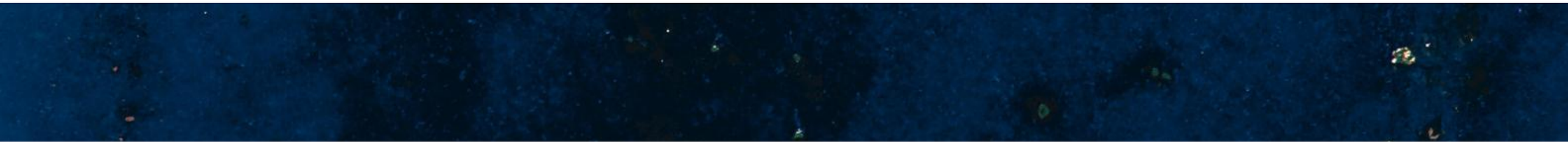
טופס 103 הוא "כרטיס עובד" של הביטוח הלאומי, המיועד בעיקר למילוי על ידי נותן שירות המועסק אצל מעסיק, המוגדר כמעסיקו לפי התוספת הראשונה לצו הביטוח הלאומי (סיווג מבוטחים וקביעת מעבידים), תשל"ב-1972, אם נותן השירות שמוגדר כעובד שכיר לפי הצו, מועסק גם אצל מעסיק נוסף.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

מעסיק עיקרי ומעסיק משני - המשך

אם מטופס 101 של העובד לא ניתן להבין מי המעסיק העיקרי או המשני, המעסיק רשאי לבקש מהעובד למלא טופס 103, שבו העובד מצהיר אם המעסיק הוא עיקרי או משני.

כאשר לעובד שכיר, כולל מבוטח שכיר לפי צו סיווג מבוטחים, יש הכנסה נוספת ממשלח יד כעצמאי או הכנסה פסיבית, אין לערוך תיאום דמי ביטוח במשכורת, כיוון שהחישוב נערך בתחום "גבייה מלא שכירים" בביטוח הלאומי.

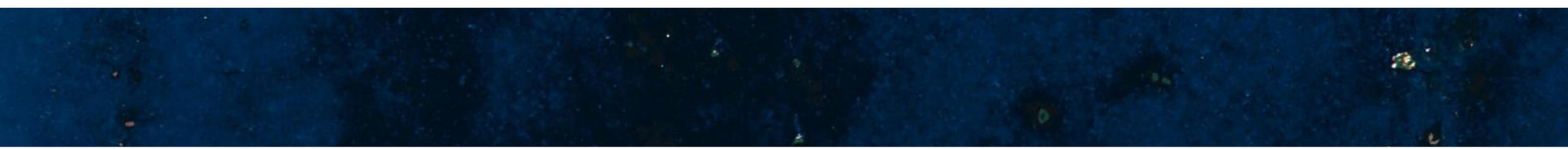
חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

פנסיה מוקדמת כמעסיק משני

משלם פנסיה מוקדמת הוא מעסיק משני לפי החוק, בשני מצבים:
- כאשר העובד עובד כעובד שכיר ומקבל פנסיה מוקדמת.
- כאשר העובד הוא עובד עצמאי ומקבל פנסיה מוקדמת.

פנסיה היא תמיד מעסיק משני למי שהוא גם עובד שכיר וגם מקבל פנסיה, גם אם לצורך מס הכנסה הפנסיה היא המעסיק העיקרי. במקרה כזה סוג המשרה במערכת השכר אינו זהה בין מס הכנסה לביטוח הלאומי.
לכן, לעובד שכיר במקום אחד שהוא גם מקבל פנסיה מוקדמת, המעסיק מנכה את השיעור המופחת והמלא ללא קבלת אישור מהביטוח הלאומי.

טופס 618 מונפק בביטוח הלאומי עבור משלם פנסיה מוקדמת, לשתי מטרות: פטור מתשלום דמי ביטוח מהפנסיה או ניכוי חלקי מהפנסיה למי שסך הכנסותיו עולה על התקרה החייבת בדמי ביטוח.

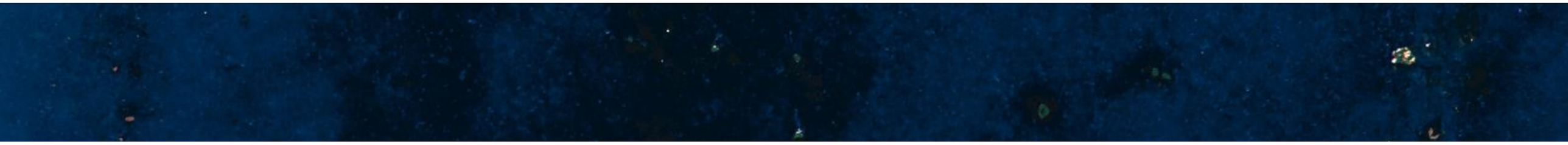

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

מוקד טלפוני לתיאום דמי ביטוח

מספר הטלפון של מוקד תיאום דמי ביטוח בביטוח הלאומי הוא 02-5393722 שלוחה 2 בימים ראשון עד חמישי בין השעות 8.00 עד 16.00, לכל השאלות בנושא התיאום, כולל כשיש הודעת שגיאה באתר הביטוח הלאומי. המוקד נותן מענה בעיקר לסוגיות הקשורות לשיעור המופחת.

המוקד של הביטוח הלאומי מיועד בעיקר למבוטחים שהכנסתם נמוכה מההכנסה המרבית ואינם בעלי שליטה. למבוטח מקסימליסט ו/או בעל שליטה, המענה ניתן בסניפים.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

אישורים למעסיק משני בשנה השוטפת

אישורים למעסיק משני ולמשלם פנסיה מוקדמת לעריכת חישוב דמי הביטוח מינואר בשנה השוטפת

ההוראות הטכניות מפורסמות באתר הביטוח הלאומי. האישור מפרט את ניכוי דמי הביטוח בהתחשב בהכנסות הנוספות של המבוטח. יש שלושה סוגי אישורים:

1. אישור למבוטח שאינו מקסימליסט, על ניכוי דמי ביטוח בשיעור המופחת במקום בשיעור המלא, כאשר ההכנסה אצל המעסיק העיקרי נמוכה מהתקרה לשיעור המופחת. העובד יכול להוציא אישור לתיאום מאתר האינטרנט. המעסיק רשאי לבקש מהעובד למלא טופס 644 בתנאים מסויימים.
2. אישור על ניכוי דמי ביטוח בשיעור המלא רק על חלק מהמשכורת או הפנסיה המוקדמת, כאשר ההכנסה אצל המעסיק העיקרי נמוכה מהמקסימום, וסך ההכנסה, כולל אצל המעסיק המשני, עוברת את המקסימום.
3. אישור על פטור מתשלום דמי ביטוח, כאשר ההכנסה מהמעסיק העיקרי עולה על המקסימום ולכן המעסיק המשני או משלם הפנסיה פטורים מניכוי דמי ביטוח.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

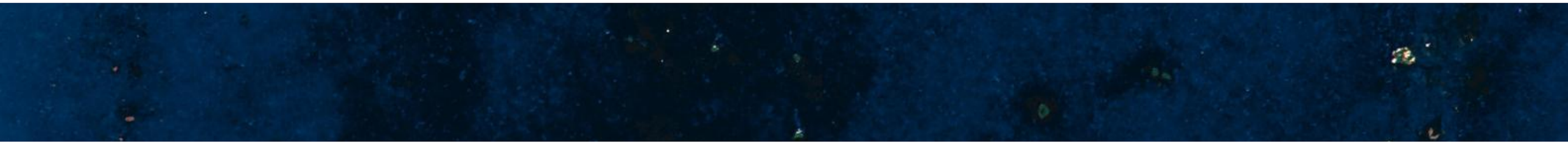
הפרקטיקה של התיאום בשנת 2025

מעסיק משני **אינו רשאי** לפטור מתשלום דמי ביטוח או לנכות דמי ביטוח בשיעור שונה מהשיעור המלא, עד התקרה, ללא קבלת אישור על ניכוי בשיעור אחר או פטור (כל פטור ללא אישור נכנס לתוכנית עבודה ועלול לגרור ביקורת ניכויים אצל המעסיק או בדיקה מקיפה אצל כל הלקוחות של המייצג). הרחבה באיגרת למעסיק באתר הביטוח הלאומי.

יש לשים לב, שיש אוכלוסיות מיוחדות שייתכן שלא יוכלו להגיש בקשה באתר הביטוח הלאומי (למשל, מקבלי קצבה, חיילים ולעיתים גם בעלי שליטה, כמפורט בהסברים באתר הביטוח הלאומי).

החזר דמי ביטוח בשנה השוטפת מתקבל מהמעסיק ולא מהביטוח הלאומי.

תיאום דמי ביטוח נעשה על ידי העובד, בעוד ששינוי סטטוס נעשה על ידי המעסיק.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

הפרקטיקה של התיאום בשנת 2025

בקשה לתיאום דמי ביטוח לשנים קודמות

בקשה לחישוב מחדש של דמי הביטוח לשנים קודמות בהתאם להכנסות מכלל המעסיקים ומשלמי הפנסיה, עד 7 שנים שקדמו לשנה השוטפת. החישוב יכול להביא להחזר **או לחיוב.** הבקשה לתיאום נעשית דרך אתר הביטוח הלאומי באינטרנט, בלי קשר לגובה השכר של העובד.

גם מקסימליסטים וגם בעלי שליטה יכולים להגיש בקשה לתיאום דמי ביטוח לשנים קודמות דרך **אתר הביטוח הלאומי.** כל ההסברים מפורטים באתר הביטוח הלאומי באינטרנט.

הביטוח הלאומי מצפה לקבל טופסי 100 ייעודי לגבייה משודרים ולא לקבל טופס יידני, כדי למנוע בקרות יידניות ולייעל את התהליך. המעסיק רשאי לשדר את הטופס עוד לפני שהביטוח הלאומי פונה אליו.

לכן, המבוטח לא נדרש להגיש טפסים בעת הגשת הבקשה. ייתכן שהביטוח הלאומי ידרוש זאת ממנו באופן ספציפי בכתב או בעל פה.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

הפרקטיקה של התיאום בשנת 2025

אם המעסיק מסרב לשדר את הטפסים או אינו יכול לשדר את הטפסים, אפשר לשלוח לביטוח הלאומי טפסים תקינים מודפסים וחתומים שהמבוטח קיבל מהמעסיק.

טופס 100 מודפס יידני תקין:

1. מדובר בטופס שעליו מצוין בתחתית הטופס בל/100.
2. אם הטופס מופק מהמחשב בשנת 2025 - לשים לב שיהיה רשום עליו תאריך ההדפסה בשנת 2025 וגם שהופק בשנת 2025 גם אם הטופס מופק עבור השנים הקודמות. הסיבה - הטופס כולל את כל הפריסות גם לשנים קודמות.
3. הטופס חתום על ידי המעסיק.
4. לא לשלוח העתק של טופס 100 משודר (במקרה כזה יש לשדר).

הביטוח הלאומי עורך בקרות ולפעמים מבקש מהמעסיק מידע נוסף, כמו למשל הסבר על מהות תשלום בחודש מסוים.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

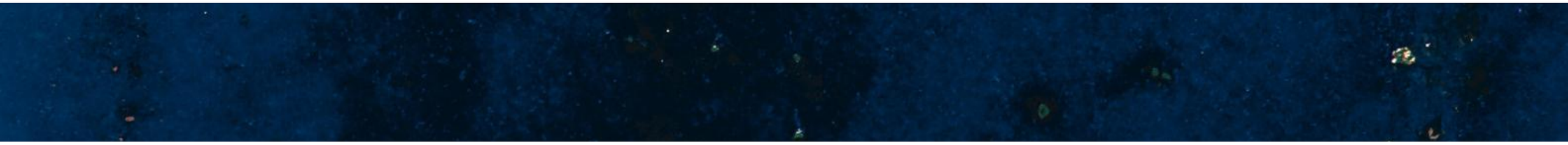
ביצוע תיאום דמי ביטוח בסניפי הביטוח הלאומי

הכנסה ממשכורת ומפנסיה מוקדמת אינה נכללת בהפרשי דמי הביטוח בעקבות שומה שהתקבלה בביטוח הלאומי.

לכן, מקבל פנסיה מוקדמת שעובד כעצמאי או שיש לו הכנסות שאינן מעבודה, יכול לבצע תיאום דמי ביטוח ולקבל אישור לשנה השוטפת בסניף בלבד.

עבור אישור בשנה השוטפת יש להראות יציבות ורציפות בעסק.

הסניף מנפיק עבור משלם הפנסיה טופס 618 לשנה השוטפת בהתאם לחודשים שבהם העובד זכאי לאישור.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

תיאום דמי ביטוח למקבל פנסיה מוקדמת

כל שכיר שמקבל פנסיה (לא כולל עצמאי ולא כולל הכנסות פסיביות) יכול להפיק אישור באתר הביטוח הלאומי, ללא צורך בטופס 753. טופסי 100 מודפסים יש לשלוח אם המבוטח נדרש לכך ספציפית.
אישור לשיעור מופחת מופק מיידית.
אישור למקסימליסט אינו מופק מיידית.
המבוטח נדרש רק להגיש בקשה באתר.

לגבי תיאום לשנים קודמות בפנסיה מוקדמת ממופ"ת (צה"ל) - יש לפנות למופ"ת עבור תיאום לחמש שנים אחורנית. עבור תיאום לשנה שישית ושביעית יש לפנות לביטוח הלאומי.

בשנת 2026 מתוכנן שינוי - כל התיאומים יבוצעו בביטוח הלאומי ולא במופ"ת. יש לעקוב אחר הפרסומים של הביטוח הלאומי.

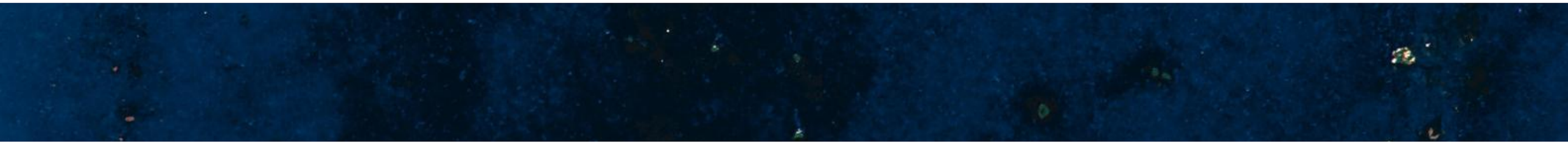
חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

אישור לתיאום מראש בשיעור המופחת בהיבט המעסיק

כאשר עובד או מקבל פנסיה אינם מגישים למעסיק המשני או למשלם הפנסיה אישור שהופק מאתר הביטוח הלאומי או הצהרה על ההכנסה אצל המעסיק העיקרי (בל/644) - המעסיק המשני או משלם הפנסיה חייבים לנכות דמי ביטוח בשיעור המלא.

ככל שהמשכורת אצל המעסיק העיקרי נמוכה מהתקרה לשיעור המופחת, העובד מתבקש להגיש למעסיק המשני, ומקבל הפנסיה מתבקש להגיש למשלם הפנסיה, נוסף על ההצהרה בטופס 101 גם אישור לתיאום דמי ביטוח שהופק מהאינטרנט או טופס 644 ממולא וחתום.

הביטוח הלאומי מבהיר באיגרת שהוא מפרסם, שטופס 644 מתאים לעובד שאין לו גישה לאינטרנט.

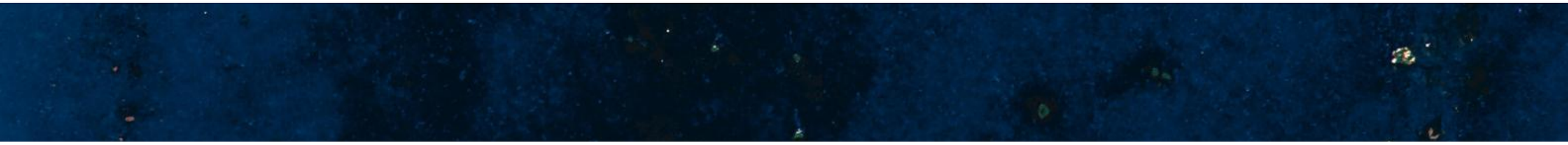
חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

אישור לתיאום מראש בשיעור המופחת בהיבט המעסיק - המשך

ככלל, טופס 644 נועד לתיאום כאשר המשכורת אצל המעסיק העיקרי קבועה ויציבה. במקרים שבהם השכר אצל המעסיק העיקרי אינו קבוע, או כשיש לעובד יותר משלושה מעסיקים, אין לבצע תיאום לפי טופס בל/644. המעסיק אמור לשמור אצלו את טופסי 644 ואת האישורים לביקורת של הביטוח הלאומי.

תיאום דמי ביטוח בשיעור המופחת מבוצע לפי טופס 644 מהחודש שבו העובד החל לעבוד אצל המעסיק המשני, או מחודש ינואר בשנה השוטפת, או לפי התקופה באישור מהאינטרנט.

על פי הצהרות אלה, המעסיק המשני או משלם הפנסיה יזינו בתוכנת השכר את סכום ההכנסה של העובד או של מקבל הפנסיה אצל המעסיק העיקרי, וכך יתקבל אצלו אישור אוטומטי על ניכוי דמי ביטוח בשיעור המופחת.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

אישור לתיאום מראש בשיעור המופחת בהיבט המעסיק - המשך

העובד מקבל החזר עבור השנה השוטפת רק מהמעסיק.

כאשר המעסיק מזין את ההכנסה של המעסיק העיקרי רטרואקטיבית, נוצרת יתרת זכות. דיווח על הפרשי שכר שליליים של עובדים מתבצע באמצעות שידור קובץ זיכויים בלבד.

העובד מתחייב לעדכן את המעסיק המשני, כולל משלם פנסיה מוקדמת, אם שכרו אצל המעסיק העיקרי משתנה באופן מהותי.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

דוגמה לתיאום בשיעור המופחת

דוגמה (שני מעסיקים עם משכורת קבועה אצל המעסיק העיקרי)

משכורת ברוטו חייבת לביטוח הלאומי אצל המעסיק העיקרי - 3,000 ₪

משכורת ברוטו חייבת לביטוח הלאומי אצל המעסיק המשני - 1,000 ש"ח - העובד מביא אישור על המשכורת בסך 3,000 ש"ח שהוא משתכר אצל המעסיק העיקרי.

המעסיק המשני ינכה דמי ביטוח בשיעור המופחת עד לסכום של 60% מן השכר הממוצע. כלומר, ינכה מסך ה-1,000 ש"ח את השיעור המופחת.

ללא התיאום האמור המעסיק המשני ינכה מסך ה-1,000 ש"ח את השיעור המלא.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

דוגמה לתיאום בשיעור המופחת - המשך

דוגמה (שני מעסיקים עם משכורת קבועה אצל המעסיק העיקרי) - המשך

המשך הדוגמה למעסיק שלישי (מעסיק משני שני עם משכורת קבועה אצל שני המעסיקים הראשונים):
משכורת ברוטו חייבת בדמי ביטוח לאומי אצל המעסיק השלישי - 500 ש"ח - העובד מביא אישורים על שתי המשכורות שלו: האחת אצל המעסיק העיקרי בסך 3,000 ש"ח, והשנייה אצל המעסיק המשני הראשון בסך 1,000 ש"ח. סך הכול העובד מצהיר על 4,000 ש"ח. המעסיק השלישי (המשני השני) ינכה מהעובד שיעור מופחת מסך של 500 ש"ח במקום שיעור מלא.

טופס בל/644 נמסר כדלקמן:

1. למעסיק השני (המשני הראשון) - 3,000 ש"ח, בהתאם למשכורת אצל המעסיק הראשי.
2. למעסיק השלישי (המשני השני) - 4,000 ש"ח, בהתאם למשכורות אצל המעסיק הראשי והמעסיק המשני הראשון. המעסיק השלישי (המשני השני) יזין למערכת 4,000 ש"ח.

החישוב הוא כדלקמן: 3,522= 4,000 – 7,522 (בשנים 2024 ו-2025).

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי

עצמאי שאינו עונה להגדרה

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי - הגדרה ואחריות

"עובד עצמאי", לענין שנת מס פלונית או חלק ממנה – מי שעסק באותה תקופה במשלח ידו שלא כעובד (להלן – משלח יד), והתקיים בו אחד מאלה:

(1) הוא עסק במשלח ידו, לפחות עשרים שעות בשבוע בממוצע;
(2) הכנסתו החודשית הממוצעת ממשלח ידו לא פחתה מסכום השווה ל-50% מהשכר הממוצע;
(3) הוא עסק במשלח ידו לפחות שתים עשרה שעות בשבוע בממוצע והכנסתו החודשית הממוצעת ממשלח ידו לא פחתה מסכום כאמור בלוח א'; (15% מהשכר הממוצע).

לענין הגדרה זו רשאי השר לקבוע שיטת חישוב של ממוצעים וכן שיעור אחר במקום השיעור הקבוע בלוח א';"

סעיף 342 בחוק הביטוח הלאומי - מי חייב לדווח ולשלם דמי ביטוח

"(א) מבוטח שהוא עובד עצמאי, ומבוטח שאינו עובד ואינו עובד עצמאי, חייבים בתשלום דמי ביטוח בעד עצמם; ..."

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי - חישוב הכנסה שנתית

סעיף 345 בחוק הביטוח הלאומי - חישוב הכנסתו השנתית של מבוטח שאינו עובד שכיר

" (א) עובד עצמאי יראו כהכנסתו השנתית את הכנסתו מהמקורות המפורטים בפסקאות (1) ו-(8) של סעיף 2 לפקודת מס הכנסה, ומי שאינו עובד ואינו עובד עצמאי יראו כהכנסתו השנתית את הכנסתו מהמקורות המפורטים בסעיף 2 האמור, והכל - בשנת המס שבעדה משתלמים דמי הביטוח (להלן - השנה השוטפת) ולאחר שנוכו ההוצאות הקשורות במישרין בהשגת ההכנסה.

(ב) (1) ההכנסה בשנה השוטפת תיקבע על פי השומה הסופית של ההכנסה כאמור לאותה שנה לפני כל פטור, ניכויים וזיכויים לפי פקודת מס הכנסה (להלן - ההכנסה בשומה), בהפחתת סכומים אלה:

(א) סכומי דמי ביטוח ומס מקביל המותרים בניכוי מההכנסה בשומה לפי סעיף 47א לפקודת מס הכנסה, ובלבד שלא חלות עליו ההוראות לעניין סכום הניכוי לבעל עסק זעיר כהגדרתו בסעיף 87ב לפקודת מס הכנסה;

(ב) סכום שהותר בניכוי לפי סעיף 47(ב)(1) לפקודת מס הכנסה;..." (הפקדות לפנסיה).

ואולם כל עוד לא נערכה שומה סופית כאמור ישולמו מקדמות על חשבון דמי הביטוח בהתאם להוראות שנקבעו בתקנות, ודין המקדמות לענין חוק זה כדין דמי ביטוח;"

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

בעל עסק זעיר בהיבט הביטוח הלאומי

משנת 2024 יש סוג עסק חדש של עצמאי בשם "בעל עסק זעיר", שהוא יחיד, תושב ישראל, המפיק הכנסה מעסק או ממשלח יד, עומד בתנאי הפקודה, נרשם במס הכנסה כחוק ומחזור העסקאות הכולל הנובע ממשלח ידו ומכל עסקיו בשנת המס אינו עולה על הסכום הקבוע בהגדרת עוסק פטור במע"מ (120,000 ש"ח בשנים 2024 ו-2025, לפי תיקון עקיף בחוק מע"מ).

בעל עסק זעיר אינו רשאי לתבוע לצורך הקטנת תשלום המס שלו ניכוי של 52% מדמי הביטוח הלאומי ששילם. בסעיף 345 בחוק הביטוח הלאומי יש תיקון עקיף, אשר מונע מבעל עסק זעיר לתבוע את ניכוי דמי הביטוח הלאומי גם לצורכי הביטוח הלאומי.

בעל עסק זעיר הוא כמו כל עצמאי בביטוח הלאומי לעניין הזכויות והחובות, למעט אי הניכוי של דמי הביטוח הלאומי מההכנסה.

החוק החדש חל על הכנסות של בעל עסק זעיר שהופקו מיום 1.1.2024 ואילך ועל דמי ביטוח המשתלמים בעד שנת 2024 ואילך.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

בעל עסק זעיר בהיבט הביטוח הלאומי - המשך

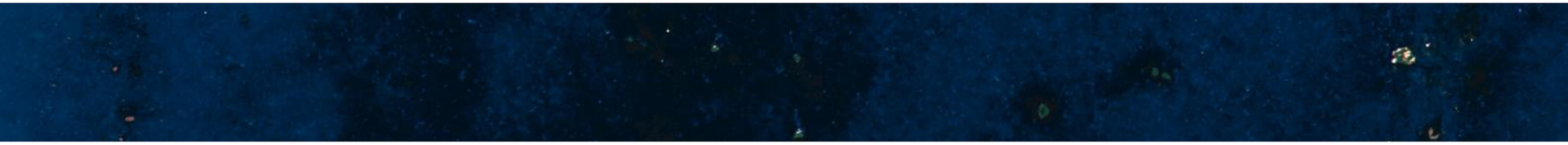
בעל עסק זעיר שעומד בכללים (למשל, שאינו מעסיק עובדים), יכול לנכות סכום השווה ל-30% ממחזור העסקאות שלו מעסק או ממשלח יד במקום לתבוע הוצאות.

תיאום המס שמגיש בעל עסק זעיר הופך לשומה שעוברת לביטוח הלאומי, לצורך חיוב בדמי הביטוח.

בעל עסק זעיר רשאי להגיש דוח למס הכנסה בטופס 1301, שהופכת לשומה שמגיעה לביטוח הלאומי, כמקובל.

הביטוח הלאומי מתייחס לשומות שמגיעות מהדוח המקוצר של בעל עסק זעיר בדומה לשומות שמגיעות משידור טופס 1301 של בעל עסק זעיר.

רשות המסים עדכנה ביום 24.11.2025 באתר שלה כי בעל עסק זעיר יוכל לדווח על תגמולי מילואים ועל דמי לידה בנפרד ממחזור העסקאות, בשדה נפרד, ולהנות מפטור מהגשת דוח אישי. אין לנכות בגינן הוצאות בשיעור של 30% והן אינן נכללות בחישוב התקרה לצורך קביעת הזכאות להיחשב כבעל עסק זעיר.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

חובת הרישום של עובד עצמאי בביטוח הלאומי

"77. (א) לגבי עובד עצמאי, תנאי לגמלה לפי פרק זה הוא שהמבוטח היה בעת הפגיעה רשום במוסד כעובד עצמאי או שעשה את המוטל עליו כדי להירשם."

סעיף 77 בחוק הביטוח הלאומי קובע לעניין ביטוח נפגעי עבודה, שלגבי עובד עצמאי, התנאי לגמלה הוא שהמבוטח היה בעת הפגיעה רשום בביטוח הלאומי כעובד עצמאי, או שעשה את המוטל עליו כדי להירשם.

הביטוח הלאומי קבע נוהל פנימי שעל פיו בעקבות כל שומה שמגיעה לביטוח הלאומי וגורמת לפתיחת תיק עצמאי חדש, ייקבע תאריך רישום לפי יום עריכת השומה במס הכנסה (ברירת המחדל להגדרת עובד עצמאי היא לפי 12 שעות בממוצע בשבוע והכנסה של 15% מהשכר הממוצע).

ביום 15.7.2024 רשות המסים פרסמה הודעה על מערכת משותפת לפתיחת תיקי עוסקים במערכי המס והביטוח הלאומי, וביום 22.7.2024 הביטוח הלאומי פרסם חוזר ביטוח 1506 בנושא: פתיחת עיסוק עצמאי – תהליך משותף לביטוח הלאומי, רשות המסים ולמערך הדיגיטלי הלאומי. החל מחודש יולי 2024, כל פתיחת תיק עצמאי ברשות המסים מאפשרת רישום עצמאי גם בביטוח הלאומי לרבות דיווח על ההכנסה ועל מספר השעות הממוצע הצפוי.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

חובת הרישום של עובד עצמאי - המשך

חשוב לשים לב:

- לפעמים מערכת מפת"ח אינה כוללת את האפשרות לפתוח עיסוק בביטוח הלאומי בשל תקלה.
- רשות המסים מדווחת לביטוח הלאומי על כל תיק שנפתח לעצמאי במס הכנסה, גם אם המייצג או הנישום לא פתחו את העיסוק בעצמם, כדי שהביטוח הלאומי יבדוק אם המבוטח רשום אצלו כעצמאי. ברירת המחדל של הביטוח הלאומי היא לפתוח עיסוק עצמאי שעונה להגדרה.
- כשאישה נשואה פותחת עיסוק עצמאי ברשות המסים - מספר התיק במס הכנסה הוא של הבעל והביטוח הלאומי עלול לקבל הודעה על פתיחת עיסוק עצמאי לפי מספר הזהות של הבעל ויפתח לו עיסוק עצמאי.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

חובת הרישום של עובד עצמאי - המשך

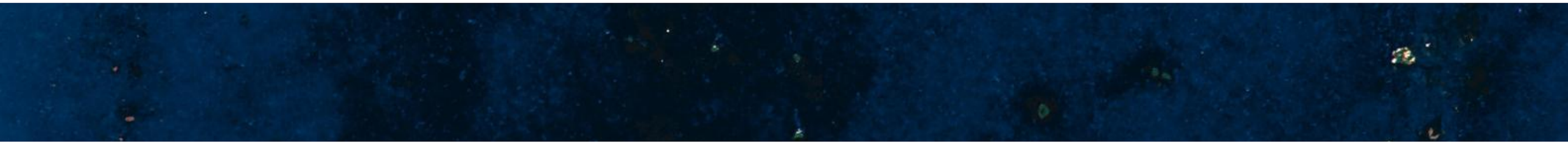
הביטוח הלאומי פרסם חוזר ביטוח מספר 1468 ביום 27.5.2019 וחוזר ביטוח 1438 ביום 5.4.2021 שנועדו להסביר למבוטחים שעוסקים במשלח ידם כעצמאים כדלקמן:

- יש חשיבות גדולה לרישום בביטוח הלאומי של "עובד עצמאי העונה להגדרה" למיצוי זכויות לגמלאות בשל פגיעה בעבודה וגמלאות אימהות (דמי לידה והורות וגמלה לשמירת היריון).
- כל עוד עצמאי אינו רשום בביטוח הלאומי כעובד עצמאי (שעונה להגדרה), או שעשה את המוטל עליו כדי להירשם, הוא אינו מבוטח לענף פגיעה בעבודה בעיסוקו העצמאי.
- חובת הרישום כעובד עצמאי לפני אירוע פגיעה בעבודה חלה גם על עצמאי שרשום בביטוח הלאומי כעצמאי שאינו עונה להגדרה, אשר הפך לעונה להגדרה. עליו לתקן את העיסוק בדחיפות.
- על פי הפסיקה, האחריות להירשם בביטוח הלאומי מוטלת על המבוטח ולא על המייצג שלו.
- יש חשיבות גדולה גם לתשלום דמי הביטוח ללא דיחוי בעיקר לגמלאות אימהות.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

חובת הרישום של עובד עצמאי - המשך

- כאשר עצמאי נרשם בעיסוק של "עובד עצמאי שעונה להגדרה" בדיעבד, הוא מקבל דרישת תשלום לתאריך עתידי של 60 יום ממועד הוצאת הדרישה.
- לעניין זכאות לגמלאות אימהות כמו דמי לידה והורות וגמלה לשמירת היריון, יש חשיבות לתשלום דמי ביטוח לפני הלידה/שמירת היריון, גם אם מועד החיוב העתידי טרם הגיע.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

חובת רישום של עובד עצמאי - המשך

ביום 25.6.2025 דחה בית הדין האזורי את תביעתו של אשר חרזי נ' הביטוח הלאומי (ב"ל 35738-02-23). השאלה שעלתה בבית הדין הייתה כיצד יש לפרש את סעיף 77(א) לחוק הביטוח הלאומי לגבי מבוטח שבעת קרות אירוע תאונתי, לא היה רשום כעובד עצמאי העונה להגדרה הקבועה בסעיף 1 לחוק, והעדכון בוצע בדיעבד, רק לאחר שנמסרה שומת מס הכנסה, לביטוח הלאומי.

התובע החליק על כתם שמן ונחבל לפי הנטען ברגלו, בגבו ובצלעותיו בעת שתידלק את המונית המשמשת לפרנסתו. התובענה נדחתה על ידי הביטוח הלאומי מהטעם שבמועד האירוע הופיע ברישומים בביטוח הלאומי **כעצמאי שאינו עונה להגדרה** הקבועה בסעיף 1 לחוק, ועל כן הוא אינו זכאי לגמלה באשר אינו מבוטח בענף נפגעי עבודה.

קובע בית הדין האזורי, שבשים לב להוראות החוק, המבחן להכרה בתאונת עבודה בהתאם לסעיף 77 לחוק הוא האם בעת הפגיעה היה המבוטח רשום במוסד כעובד עצמאי.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

חובת רישום של עובד עצמאי - המשך

התובע קיבל כמה מכתבים שבהם היה רשום במפורש שהוא לא עונה להגדרה ולכן אינו מבוטח לענף נפגעי עבודה. על אף התזכורות האלה, הוא לא עדכן את המעמד שלו כעצמאי שעונה להגדרה.

בית הדין האזורי לא התרשם שהתובע עשה את כל המוטל עליו כדי להירשם כעובד עצמאי העונה על ההגדרה, ובפרט לנוכח הגידול המשמעותי בהכנסתו בשנת 2021 לעומת שנת 2020 (בהתאם לשומת המס לשנת 2021 מדובר בגידול הכנסה בשיעור של יותר מפי 17 ממה שהשתכר התובע לפי הצהרתו בשנת 2020).

בית הדין מבהיר גם שיש לדחות ברמה המהותית את ניסיון התובע לגלגל את אחריותו האישית לרואה החשבון מטעמו. אף ברמה הטכנית יש לדחות זאת: כל מכתבי הנתבע הגיעו למען ביתו של התובע, ונכתב בהם מפורשות ובשפה מובנת כי לאור הכנסתו המוצהרת של התובע הוא אינו מבוטח לעניין פגיעה בעבודה. סעיף 383א לחוק בעניין "חובת עדכון פרטים" מטיל על המבוטח חובת דיווח באופן עצמאי ובזמן אמת ולא בדיעבד, תוך שמודגש כי העדכון אינו באחריות גורמי המקצוע (יועץ מס או רואה חשבון).

אמנם לא קיימת מניעה בחוק לשכור שירותים מקצועיים על מנת לסייע למבוטח לעמוד בחובותיו מכוח החוק לעניין חובת הדיווח, אך אין בכך כדי להעביר את הנטל לכתפי הגורמים המקצועיים.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

חובת הרישום של עובד עצמאי - המשך

בעניינו, קובע בית הדין כי עדכון ההגדרה של התובע במחלקת הביטוח והגביה "כעצמאי העונה להגדרה", עודכן באופן מאוחר ויזום על ידי הנתבע, וזאת רק לאחר שהתקבלה שומת מס הכנסה, וזאת כחלק משירות של אגף ביטוח ובריאות למיצוי זכויות עבור המבוטחים ולצורך קביעת מעמדם כעצמאיים בתאריך המוקדם ביותר שידוע למוסד לביטוח לאומי.
מאחר ואין מחלוקת כי השומה התקבלה בחלוף כתשעה חודשים ממועד קרות האירוע הרי שהמוסד פעל בהתאם לדין וכאשר נודע לו הדבר.

משלא היה רשום התובע במועד הפגיעה כעצמאי וממילא לא שילם דמי ביטוח בהתאם, הרי שאינו חוסה תחת "ביטוח נפגעי עבודה" והתביעה נדחתה.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

קביעת מקדמות דמי ביטוח של עובד עצמאי

המבוטח משלם בעד עצמו מקדמות בהתאם לתקנות המקדמות.

אם הכנסות המבוטח **בפועל** שונות מההכנסה שעל פיה חושבו מקדמות דמי הביטוח, אפשר להגדיל או להקטין את המקדמות פעם אחת בכל רבעון:

ארבע פעמים בשנה.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עדכון מקדמות של עובד עצמאי

התנאים להוכחת הצורך בשינוי בשיעור המקדמה מצויים בתקנה 4 לתקנות הביטוח הלאומי (מקדמות), התשמ"ד-1984 והם: שומה לשנה הקודמת, שינוי מקדמות במס הכנסה, שינויים במחזור העסקאות שדווחו לצורכי מס במהלך שלושה חודשים רצופים בשנה השוטפת מול הדיווחים המקבילים למס הכנסה בשנה הקודמת, או נימוקים משכנעים שההכנסה גדלה או קטנה ב-10% לפחות.

לעניין הנימוקים המשכנעים, להלן מתוך ההסברים בטופס 672: אם המבוטח מגיש בעצמו את הטופס – עליו לצרף אישור התומך בבקשה, אם הבקשה מוגשת על ידי מייצג – עליה לכלול הודעת המייצג על ההכנסה המשוערת הצפויה.

אפשר לתקן מקדמות במערכת המייצגים לאחר קבלת אישור בכתב מהמבוטח.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עדכון מקדמות של עובד עצמאי - המשך

ככלל, עצמאי שלא מקטין את המקדמות ומתברר לפי השומה כי ההכנסה שלו קטנה יותר ממה ששילם בעדה מקדמות דמי ביטוח, יקבל את דמי הביטוח העודפים בחזרה צמודים למדד ואם ההכנסה גבוהה יותר, ישלים את דמי הביטוח (למעט במצב של גמלה חוסמת בפגיעה בעבודה).

שינוי מקדמות אינו משנה את מעמדו של המבוטח בביטוח הלאומי.

שינוי סוג עיסוק מעובד עצמאי שכלול בהגדרת עובד עצמאי למי "שאינו עונה להגדרה", או ההיפך, מחייבים דיווח של המבוטח בטופס בל/6101 (דין וחשבון רב שנתי שנמצא באתר הביטוח הלאומי להורדה או לדיווח מקוון).

חישוב ההכנסה בשל שינוי מקדמות הוא לכל השנה (או לכל התקופה שבה המבוטח רשום בעיסוק העצמאי).

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי נכה

נכות כללית

בכל מקרה שבו מבוטח מגיש תביעה לקצבת נכות כללית או מקבל קצבת נכות כללית, יש לבחון השלכות שינוי מקדמות או הכנסות בשומה.

הכנסת נכים

הכנסת נכים הפטורה ממס הכנסה לפי סעיף 9(5) לפקודה רשומה בנפרד בדוח השנתי.

הביטוח הלאומי - כברירת מחדל - מייחס את כל ההכנסה הפטורה ממס של הנכה להכנסות ממשלח יד כעצמאי.

כדי לשנות את סיווג ההכנסה, המבוטחים נדרשים לשלוח למחלקת הגבייה בסניף הביטוח הלאומי הוכחות להרכב ההכנסה.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – שינוי עיסוק עצמאי בדיעבד

שינוי עיסוק עצמאי או סגירת עיסוק עצמאי בדיעבד - הוראות הביטוח הלאומי

הביטוח הלאומי פרסם בחודש מאי 2018 חוזר ביטוח/1457 ועדכן אותו בחודש מאי 2019, בנושא סגירת עיסוק עובד עצמאי בדיעבד, וכן שינוי עיסוק בדיעבד מעובד עצמאי שעונה להגדרה למי שאינו עונה להגדרה ומעצמאי שאינו עונה להגדרה לעובד עצמאי שעונה להגדרה.

החוזר קובע נוהל אחיד לגבי הדיווח הרטרואקטיבי לשינוי העיסוק העצמאי ולסגירת העיסוק העצמאי בביטוח הלאומי, עם התייחסות למצבים חריגים.
בהתאם לחוזר, שינוי עיסוק עצמאי רטרואקטיבי לא בהכרח מתקבל בביטוח הלאומי.

המייצג אינו רשאי לחתום בשם המבוטח על טופס שינוי סוג מ"עובד עצמאי" למבוטח "עצמאי שאינו עונה על ההגדרה" ועל בקשה לסגירת עיסוק של "עובד עצמאי" בביטוח הלאומי. פעולות אלה אי אפשר לבצע במערכת המייצגים.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – גמלה חוסמת בפגיעה בעבודה

חסימת גמלה וחסימת שומה לפי תקנות המקדמות (גמלה חוסמת)

ההכנסה החייבת בתשלום מקדמות דמי ביטוח של עובד עצמאי היא הבסיס, בדרך כלל, להכנסה שממנה מחושבת גמלה בעת פגיעה בעבודה, או פגיעה בעת התנדבות מוכרת לפי חוק הביטוח הלאומי, המזכה בדמי פגיעה לתקופה של 90 ימים לפחות, בין שהם רצופים ובין שאינם רצופים, או פגיעה המזכה בקצבת נכות מעבודה, בקצבת תלויים או במענק לנכה ולאלמנה, למעט חריגים (כמו למשל בשומה מיטיבה).

בעקבות פסק דין של בית הדין הארצי לעבודה (עב"ל 377/03 לוי סלומון נ' הביטוח הלאומי) הדן בפרשנות של תקנה זו, הוחלט בביטוח הלאומי כי לגבי מבוטח שנפגע בעבודה בחודשיים הראשונים של שנת מס, יופעלו כללי "גמלה חוסמת" הן על השנה שבה אירעה הפגיעה והן על השנה שקדמה לה.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – שומה מיטיבה בפגיעה בעבודה

הביטוח הלאומי מגדיל בדרך כלל באופן אוטומטי את ההכנסה בשנה שעל פיה נקבע הבסיס לדמי הפגיעה, כאשר נמצא בידו (עוד מלפני הפגיעה) מידע שמיטיב עם המבוטח. שומה מיטיבה זו מגדילה גם את הבסיס לגמלאות. הנפגע רשאי להוכיח כי מסר מידע מיטיב עוד לפני הפגיעה.

חוזר ביטוח 1438 מיום 5.4.2021 חוזר ומדגיש את החשיבות הרבה של עדכון מקדמות דמי הביטוח של עובד עצמאי, ומשמעות הגמלה החוסמת בענף פגיעה בעבודה.

החוזר מתבסס על פסק דין בעניינו של אסי דהן בבית הדין הארצי לעבודה וחוזר על ההלכות בעניין תקנה 11. ביום 15.3.2021 דחה בית הדין הארצי (עב"ל 46432-10-20) את ערעורו של אסי דהן וקבע שאת גמלת הנכות מעבודה יש לשלם בהתאם להכנסות המינימום, בהתאם למידע בטרם קרות הפגיעה.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – פסק דין בעניין שומה מיטיבה

ביום 11.6.2025 דחה בית הדין הארצי את הערעור של שמחה אליוף (עב"ל 46613-06-24) על דחיית תביעתו להגדלת בסיס ההכנסה לקצבת נכות חודשית.

הטענה העיקרית של המערער היא, שאמנם השומה הסופית גובשה בהסכמה לאחר התאונה, אך בנסיבות שבהן פעל מלכתחילה בתום לב והשומה המוסכמת, אשר נתוניה מבוססים על הכנסות שדווחו מבעוד מועד לרשות המסים נכפתה עליו שלא בטובתו, השומה המאוחרת היא שומה אותנטית המשקפת את ההכנסות לאשורן ומשכך היא נופלת בגדרם של החריגים לתקנה 11.

קובע בית הדין הארצי כי טענה על אותנטיות השומה בלבד אינה מקימה סטייה מהתקנה, וקבלתה תרחיב באופן בלתי מוצדק את החריג הפסיקתי, המבטיח חישוב אחיד של תגמולי הביטוח הלאומי.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – חסימת שומה וגמלה בפגיעה בעבודה

שני פסקי דין חשובים לעניין חסימת השומה בפגיעה בעבודה:

ביום 25.2.2016 דחה בית הדין הארצי לעבודה את ערעורו של יורי דורושקביץ (עב"ל 32864-10-14) בעניין תיקון הבסיס לתשלום הגמלאות שקיבל בגין פגיעה בעבודה לפי השומה לשנת 2011, כיוון שהדוח הוגש לאחר מועד הפגיעה בעבודה. בית הדין הארצי קבע, שסבירות תקנה 11 וחוקיותה נבחנו ואושרו בפסיקה נרחבת (שפורטה בפסק הדין) ואין לסטות מפסיקה זו. תכלית התקנה על פי הפסיקה:

1. למנוע עריכת מניפולציות בשומה.
2. הגנה על מבוטחים עצמאים שהכנסתם ירדה כתוצאה מפגיעה בעבודה.
3. לתמרץ מבוטחים עצמאים לעדכן בזמן אמת את שיעור הכנסתם.

בית הדין הארצי חוזר על ההלכות שנקבעו ולפיהן השפעה על שומה יכולה להיות בצד ההכנסות וגם בצד ההוצאות. המבוטח לא נתן כל הסבר מדוע לא היה ביכולתו לעדכן את תשלום המקדמות בשנת 2011 לפני מועד התאונה.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – חסימת שומה וגמלה בפגיעה בעבודה

שני פסקי דין חשובים לעניין חסימת השומה בפגיעה בעבודה - המשך

ביום 2.8.2021 קיבל בית הדין הארצי (עב"ל 39248-06-20) את ערעורו של הביטוח הלאומי בעניין גב' נינה דיקנסקי וקבע בשונה מפסק דינו של בית הדין האזורי, כי הכנסת המערערת לצורך דמי הפגיעה והתשלומים הנוספים בעקבות הפגיעה ישולמו לפי הבסיס למקדמות ששילמה לפני התאונה ולא לפי הדוח השנתי שהגישה בסמוך לפני תאונת העבודה.

המבוטחת היא עובדת עצמאית, שנפגעה בתאונה ביום 26.10.2016, הוכרה כנפגעת בעבודה ונקבעו לה אחוזי נכות רפואית כתוצאה מהפגיעה.

בחודש מרץ 2015 היא הגישה בקשה להקטין את המקדמות כעצמאית לסכום של כ-74,000 ש"ח בממוצע שנתי. בחודש יולי 2015 היא הגישה דוח שנתי למס הכנסה לשנת 2014. ההכנסה כעצמאית בשומה הייתה בסך של כ-136,000 ש"ח. המקדמות לשנת 2015 (לאחר ההפחתה) חושבו בסכום דומה גם בשנת 2016.
בחודש אוקטובר 2016 היא נפגעה בתאונה.
לאחר התאונה (ולפני הגשת התביעה לביטוח הלאומי) היא הגישה דוח למס הכנסה לשנת 2015. ההכנסה בדוח הייתה בסך של כ-185,000 ש"ח.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – חסימת שומה וגמלה בפגיעה בעבודה

שני פסקי דין חשובים לעניין חסימת השומה בפגיעה בעבודה - המשך

הביטוח הלאומי חישב את הגמלאות לפי הבסיס למקדמות שהמבוטחת שילמה לפני הפגיעה לפי תקנה 11(א) לתקנות המקדמות (גמלה חוסמת). המבוטחת טענה שיש לחשב לפי שומה מיטיבה שהיא אחת משתיים: או לפי שומת 2015 שהוגשה למס הכנסה לפני הגשת התביעה, או לפי שומת 2014 שהוגשה למס הכנסה לפני התאונה (אך לאחר הקטנת המקדמות לשנת 2015).

פסק הדין דן ארוכות בשאלה אם ההכנסות בגינן הוגשה שומה עצמית משקפות נכון יותר את ההכנסות הצפויות בשנה הרלוונטית מההכנסות בגינן הוגשה בקשת שינוי הנתמכת באישור רואה חשבון בשנה שלאחר השנה בגינה הוגשה שומה עצמית.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – חסימת שומה וגמלה בפגיעה בעבודה

שני פסקי דין חשובים לעניין חסימת השומה בפגיעה בעבודה - המשך

בית הדין קובע כי הביטוח הלאומי רשאי שלא לפעול בהתאם לתקנה 2(א)(1) לתקנות המקדמות בנסיבות של שינוי יזום של מקדמות על ידי המבוטח לפי תקנה 4 לתקנות המקדמות. השינוי יתבצע רק לאחר שתוגש השומה, לאחר שנת המס, ותיערך התאמה לשומה.

לעמדת בית הדין הארצי: "לא ניתן על ידי המשיבה כל טעם מדוע לא עדכנה את תשלום המקדמות כבר במהלך שנת 2015... הגם שההליך של בקשת שינוי המקדמות והתאמתן להכנסות היה מוכר לה".

כאמור, בית הדין הארצי קיבל את עמדת הביטוח הלאומי לחשב את המקדמות לפי הבסיס למקדמות ששולמו בשנת 2016, ולא לפי השומה לשנת 2014 שהתקבלה לפני הפגיעה ולאחר הקטנת המקדמות.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – חסימת שומה וגמלה בפגיעה בעבודה

פסק דין בבית הדין האזורי מאוגוסט 2025 שמזכיר את שני פסקי הדין לעיל:

ביום 4.8.2025 דחה בית הדין האזורי את התביעה של איילת פרץ אביגור נ' הביטוח הלאומי (ב"ל 72164-06-23) וקבע כי הביטוח הלאומי חישב כדין את תשלום דמי הפגיעה המגיעים למבוטחת, על בסיס שומת המס לשנת 2020 ובהתאם לתקנה 11 לתקנות הביטוח הלאומי (מקדמות).

התובעת עורכת דין עצמאית, נפגעה ביום 30.06.2022 בתאונת דרכים והביטוח הלאומי הכיר בתאונה כפגיעה בעבודה. במהלך שנת 2021 היא שילמה מקדמות על בסיס הכנסה חודשית בסך של 40,000 ₪ לאחר שהגדילה את המקדמות בסוף שנת 2020. השומה לשנת 2020 הגיעה לביטוח הלאומי בשנת 2021 והייתה נמוכה יותר מהבסיס למקדמות לשנת 2021.

בינואר 2022 הביטוח הלאומי שלח לתובעת חישוב מקדמות לשנת 2022 המבוסס על השומה לשנת 2020 כי זה היה המידע האחרון שהגיע אליו. התובעת לא שמה לב שהבסיס למקדמות נמוך מדי ולא הגדילה אותו כי לטענתה היא משלמת את המקדמות בהוראת קבע בכרטיס אשראי.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – חסימת שומה וגמלה בפגיעה בעבודה

פסק דין בבית הדין האזורי מאוגוסט 2025 שמזכיר את שני פסקי הדין לעיל - המשך

לפיכך עתרה התובעת להורות לביטוח הלאומי לבצע חישוב מחדש על בסיס המקדמות ששילמה בשנת 2021 ולא על פי שומת המס לשנת 2020 (כלומר, לא לפי הבסיס למקדמות ששילמה בסמוך לפני התאונה אלא לפי הבסיס למקדמות ששילמה בשנת 2021).

הביטוח הלאומי טען, שהמקדמות לשנת 2022 חושבו על בסיס שומת המס לשנת 2020. הואיל והתאונה ארעה לתובעת בחודש 06/2022, אין כל משמעות למקדמות ששילמה התובעת בשנת 2021 – אף אם הכנסת התובעת הייתה גבוהה יותר מההכנסה שלפיה שולמו המקדמות, וזאת בהתאם לתקנה 11 לתקנות.

הביטוח הלאומי הוסיף כי בהתאם לתקנה 2 לתקנות מבוטח רשאי לעדכן את גובה המקדמות בכל רבעון. ככל שלא עשה כן, השומה הרלבנטית שתילקח בחשבון היא השומה הסמוכה לשנה השוטפת, שנתקבלה לפני ה-1 בינואר של אותה שנה שוטפת. בהתאם ומאחר שהתובעת לא הגישה בקשה לתיקון המקדמות, הנתבע פעל כדין. עוד הוסיף כי לתובעת מייצג אשר מקושר למערכות החל משנת 2015, אשר יכול היה בכל עת לבדוק את מצב החשבון ולבצע תיקון מקדמות.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – חסימת שומה וגמלה בפגיעה בעבודה

פסק דין בבית הדין האזורי מאוגוסט 2025 שמזכיר את שני פסקי הדין לעיל - המשך

סעיף 345 לחוק קובע כי כל עוד לא נערכה שומה סופית ישולמו מקדמות על חשבון דמי הביטוח בהתאם להוראות שנקבעו בתקנות, ודין המקדמות לעניין חוק זה כדמי ביטוח.

תקנה 2(א)(1) לתקנות קובעת כי *"חישובה של הכנסה לשנה השוטפת, לצורך תשלום המקדמות, יהיה על בסיס שומה או שומה עצמית המתייחסת לשנת המס הסמוכה ביותר לשנה השוטפת, שנתקבלה לפני ה-1 בינואר של אותה שנה שוטפת..."*.

תקנה 2(א)(2) ותקנה 4 לתקנות מאפשרות לנתבע לחשב מחדש את המקדמות בשנה השוטפת, על פי בקשתו של מבוטח (כל עוד לא נתקבלה שומה או שומה עצמית בגין שנה זו) בהתאם לתנאים הנקובים בתקנה כדלקמן:

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – חסימת שומה וגמלה בפגיעה בעבודה

פסק דין בבית הדין האזורי מאוגוסט 2025 שמזכיר את שני פסקי הדין לעיל - המשך

"4(א) המוסד רשאי, על פי בקשתו של מבוטח, לחשב מחדש את המקדמות הרבעוניות, אם מתקיים אחד מאלה:
נתקבלה שומה או שומה עצמית לשנת המס שקדמה לשנת השוטפת;

הוגדלה או הוקטנה מקדמת מס הכנסה לפי הוראות סעיף 180 לפקודה בשיעור של 10% לפחות;

בתקופה של שלושה חדשים רצופים בשנה השוטפת חלה הגדלה או הקטנה במחזור העסקאות, בשיעור של 20% לפחות לעומת מחזור העסקאות באותם שלושת החדשים של השנה שקדמה לשנה השוטפת – לגבי מבוטח המשלם מקדמות מס הכנסה לפי מחזור העסקאות כאמור בסעיף 175(ב) לפקודה; לענין זה יקודם מחזור העסקאות של השנה הקודמת בשיעור הגידול שחל בממוצע המדדים שבתקופה של השנה השוטפת לעומת ממוצע המדדים שבתקופה של השנה הקודמת;

המוסד שוכנע כי הכנסתו של המבוטח גדלה או קטנה – 10% לפחות מהכנסתו ששימשה יסוד לחישוב המקדמה."

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – חסימת שומה וגמלה בפגיעה בעבודה

פסק דין בבית הדין האזורי מאוגוסט 2025 שמזכיר את שני פסקי הדין לעיל - המשך

תקנה 11 לתקנות קובעת את אופן חישוב ההכנסה לצורך תשלום דמי פגיעה/תשלומים נוספים המגיעים בעת פגיעה בעבודה, כך:

"(א) אירעה פגיעה בעבודה בשנת מס פלונית, תיחשב ההכנסה, לפיה חויב הנפגע בתשלום מקדמות לפני הפגיעה, כהכנסה לפי שומה סופית, והוראות תקנות 4 ו-10 לא יחולו לגבי שנה זו;

לענין זה, 'פגיעה בעבודה' – פגיעה המזכה בדמי פגיעה לפי פרק ג' או ט'2 לחוק לתקופה של 90 ימים לפחות, בין שהם רצופים ובין שאינם רצופים, או פגיעה המזכה בקיצבת נכות, בקיצבת תלויים או במענק לנכה או לאלמנה לפי הפרקים האמורים."

בעב"ל (ארצי) 32864-10-14 יורי דורושקביץ - המוסד לביטוח לאומי (25.02.16), (להלן – עניין דורושקביץ) דן בית הדין הארצי בתכליות של תקנה 11, כדלקמן:

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – חסימת שומה וגמלה בפגיעה בעבודה

פסק דין בבית הדין האזורי מאוגוסט 2025 שמזכיר את שני פסקי הדין לעיל - המשך

"42. שלוש הן תכליות התקנה: האחת, לדאוג לכך, שהכנסת המבוטח קודם לפגיעה בעבודה היא זו שתשמש בסיס לקביעת שיעור הגמלה. זאת מתוך החשש שהכנסת העצמאי עלולה להצטמצם עקב הפגיעה, ובהתאם יצטמצם שיעור הגמלה; השנייה, לתמרץ את המבוטח העצמאי לשלם דמי ביטוח בזמן אמת על פי הכנסתו האמיתית, וממילא להביא לכך שידווח בזמן אמת על שינויים בהכנסתו; השלישית, לשמש בלם מפני ניסיונות של עצמאיים לשנות, לאחר התאונה, את שומתם ובכך להגדיל את שיעור גמלתם. תכליות אלה מוגשמות בהסדר שנקבע בתקנה 11."

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – חסימת שומה וגמלה בפגיעה בעבודה

פסק דין בבית הדין האזורי מאוגוסט 2025 שמזכיר את שני פסקי הדין לעיל - המשך

אין חולק כי בשנת 2021 שילמה התובעת מקדמות גבוהות מאלו ששולמו בשנת 2022. אלא שמשעה שבחודש 11/2021 עודכנה ההכנסה על בסיסה חויבה התובעת לשלם מקדמות לשנת 2022 בהתאם לשומת המס לשנת 2020 והיא שילמה מקדמות 'נמוכות' עד לתאונה - אין במקדמות הגבוהות ששולמו בשנת 2021 כדי להשפיע על האופן שבו יש לחשב את דמי הפגיעה. זאת, מאחר שהתובעת לא הגישה בקשה לחישוב מחדש של המקדמות לאחר קבלת השומה אלא הניחה שהתשלום הגבוה ימשיך באופן אוטומטי גם בשנה שלאחר מכן.

בהתאם לפסיקה, טופס הבקשה לתיקון מקדמות מתייחס לשנת מס שוטפת בלבד, כאשר המידע על אודות צפי הכנסות מצוי אצל המבוטח בלבד. לפיכך, על המבוטח לפעול להתאמת תשלום המקדמות בתחילת השנה שלאחר מכן (עב"ל (ארצי) 39248-06-20 המוסד לביטוח לאומי - נינה דיקנסקי (02.08.21)).

החוק והתקנות קובעים מנגנון על פיו תחושב הכנסתו השנתית של מבוטח עצמאי – וזאת על פי השומה הסופית של ההכנסה לאותה שנה – ובהיעדרה, על בסיס השומה המתייחסת לשנת המס הסמוכה ביותר לשנה השוטפת – בענייננו שומת המס לשנת 2020. משכך, ובהתאם לתקנה 2(א)(1) לתקנות, בדין קבע הנתבע כי על יסוד שומה זו יחושבו המקדמות לשנת 2022.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – חסימת שומה וגמלה בפגיעה בעבודה

פסק דין בבית הדין האזורי מאוגוסט 2025 שמזכיר את שני פסקי הדין לעיל - המשך

התובעת, אשר הייתה מיוצגת בכל אותה עת על ידי רו"ח, שילמה מקדמות חצי שנה טרם הפגיעה בהתאם לשומה לשנת 2020 ולא פנתה לביטוח הלאומי בהתאם לתקנה 4(א) לתקנות וביקשה חישוב מחדש של המקדמות. הואיל והתובעת נפגעה בעבודה בחודש 06/2022, הרי שבהתאם לתקנה 11 לתקנות, חישב הביטוח הלאומי את דמי הפגיעה על יסוד תשלום דמי המקדמות ששולמו עובר לפגיעה בשנת 2022.

הפסיקה עמדה לא אחת על כך ש"תנודות בהכנסה, כלפי מעלה וכלפי מטה, הן דבר מקובל אצל עובדים עצמאיים" וכי "ניסיון החיים מלמד, כי במרביתם המכריע של המקרים המקדמות המשתלמות אינן מבטאות במלואן את בסיס ההכנסה בשנת המס שבגינן הן משתלמות". כפועל יוצא מהאמור, יש עצמאיים העשויים להיפגע מיישום תקנה 11 (ככל שהכנסתם הייתה גבוהה מזו ששימשה כבסיס לקביעת המקדמה) ומנגד, יש כאלו שיצאו נשכרים (כאשר הכנסתם הייתה נמוכה מזו ששימשה כבסיס לקביעת המקדמה).

בית הדין הארצי פסק כי ההסדר הקבוע בתקנה הוא סביר וכי היא עונה על דרישת המידתיות בכך שאינה שוללת קבלת גמלה אלא תוחמת אותה להכנסה המדווחת על ידי הנפגע. משלא עלה בידי התובעת להוכיח כי נפל פגם באופן שבו חישב הנתבע את דמי הפגיעה – דין התביעה להידחות.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

מה הבסיס של דמי הביטוח, דמי הפגיעה וקצבת הנכות מעבודה של הלקוח של יובל בשנת 2025?

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – גמלאות דמי לידה והורות

חובת תשלום דמי ביטוח בגמלאות דמי לידה והורות במגבלות סעיף 50 בחוק הביטוח הלאומי

יש חשיבות רבה לעדכון מעמד מבוטחת בהיריון כ"עובדת עצמאית" אם היא עונה על הגדרת "עובדת עצמאית": הרישום ובעיקר חובת תשלום דמי הביטוח כעובדת עצמאית חייבים להתבצע לפני היום הקובע לשמירת ההיריון או הלידה.

הדבר נכון גם לכל מי שבכוונתו לתבוע דמי לידה והורות, לרבות בן הזוג שמתכוון לצאת לחופשת לידה ולתבוע דמי לידה, להורה מאמץ, להורה מיועד ולמשפחות אומנה.

חשוב לזכור, שאם יש חוב של דמי ביטוח לפני היום הקובע, בשל סדר זקיפת תשלומים, התשלומים המאוחרים מכסים את החוב הישן, ולכן החוב מיוחס לתקופה שלפני הלידה.

לפי סעיף 50 לחוק הביטוח הלאומי, פיגור בתשלום דמי ביטוח של עובד עצמאי או של עובדת עצמאית עלול לגרום לשלילת דמי לידה והורות, דמי אימוץ וגמלה לשמירת היריון. מדובר בחוב ביום הלידה/שמירת היריון שבגללו אין למבוטח/ת תקופת אכשרה מספיקה לזכאות לגמלה כעובדת עצמאית (למעט חוב מקדמות לחודש האחרון לפני הלידה/שמירת היריון, שמועד תשלומו לפי החוק הוא אחרי הלידה/שמירת היריון).

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – גמלאות דמי לידה והורות

חובת תשלום דמי ביטוח בגמלאות דמי לידה והורות במגבלות סעיף 50 בחוק הביטוח הלאומי

בחוב של דמי ביטוח, על פי סדר זקיפת תשלומים, תשלום דמי הביטוח מכסה קודם כל את חובות העבר. החוב יעבור לתקופה הקודמת ללידה ולא תהיה למבוטחת תקופת אכשרה מספיקה לדמי הלידה (10 חודשים מתוך 14 שלפני היום הקובע, או 15 חודשים מתוך 22 החודשים שלפני היום הקובע, ולשמירת היריון או לדמי לידה חלקיים: 6 חודשי ביטוח כעובדת עצמאית מתוך 14 החודשים שקדמו ליום הקובע).

כבר בפסק הדין בעניין ורדינה שומלה בבית הדין הארצי מיום 18.7.1999 (עב"ל 393/97) קבע בית הדין הארצי שאת המילים "שילמה דמי ביטוח" ו"שולמו דמי ביטוח" שבסעיף 50(א) לחוק הביטוח הלאומי, יש לפרש כפעולה שבעבר, דהיינו, שהתשלום נעשה בפועל לפני "היום הקובע" (יום הלידה בפסק הדין).

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – גמלאות דמי לידה והורות

חובת תשלום דמי ביטוח בגמלאות דמי לידה והורות במגבלות סעיף 50 בחוק הביטוח הלאומי

הלכת רונית אזולאי - ביום 10.12.2017 דחה בית הדין הארצי לעבודה (עב"ל 23629-06-16) את תביעתה של רונית אזולאי לתשלום גמלה לשמירת היריון ודמי לידה מאחר שדמי הביטוח שולמו רק לאחר הלידה. בית הדין דחה גם את תביעתה להענקה מטעמי צדק כיוון שלא נבצר ממנה לשלם את דמי הביטוח. המבוטחת דיווחה לביטוח הלאומי על היקף עבודה והכנסה שלפיהם נקבע שהיא אינה עונה להגדרת עובד עצמאי, וקיבלה הודעה שהיא אינה מבוטחת לענף נפגעי עבודה ודמי לידה והיא מתבקשת להודיע ללא דיחוי אם יחול שינוי בהכנסותיה או בהיקף עבודתה כדי שתהא מבוטחת כעובדת עצמאית.

המבוטחת עדכנה את הביטוח הלאומי על השינוי בהיקף עבודתה כעצמאית רק לאחר הלידה רטרואקטיבית ולכן חויבה בדמי ביטוח, אך התביעות לגמלת שמירת היריון ולדמי לידה נדחו, לרבות התביעה להענקה מטעמי צדק.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – גמלאות דמי לידה והורות

חובת תשלום דמי ביטוח בגמלאות דמי לידה והורות במגבלות סעיף 50 בחוק הביטוח הלאומי

לדעת בית הדין סעיף 50 וסעיף 58 לחוק הביטוח הלאומי מתנים את הזכאות לתשלום דמי הלידה ולגמלה לשמירת היריון (בהתאמה) בכך שהמבוטחת שילמה דמי ביטוח מהכנסתה כעובדת עצמאית בעד פרק הזמן הנקוב בסעיף.

התנאי ליישום תקנות הענקה מטעמי צדק הוא כי אי תשלום דמי הביטוח הוא תוצאה של "נבצרות" שהיא הימנעות מסיבות אובייקטיביות, ולא בשל סיבות כגון: אי ידיעה על חובת הרישום או התשלום, או בשל טעות, שכחה או מעשים (או מחדלים) של המייצג או נציג אחר שטיפל בעניין. אמנם ההיריון היה רב סיכון, אך עצם העובדה שהמבוטחת הגדילה את היקף העבודה ואת הכנסתה אינה מצביעה על נבצרות מלטפל בענייניה.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – הענקה מטעמי צדק בדמי לידה

פסק דין מחודש יוני 2025, שבו אישר בית הדין האזורי לשלם הענקה מטעמי צדק בנסיבות המיוחדות:

ביום 24.6.2025 דחה בית הדין האזורי את תביעתה של גב' ריזקין מרים לתשלום דמי לידה, לאחר שבקשתה להענקה מטעמי צדק של דמי לידה בהתאם לסעיף 387(2) לחוק הביטוח הלאומי נדחתה על ידי הביטוח הלאומי.

הביטוח הלאומי הודיע לתובעת במכתב הדחיה: "סעיף 49(2) לחוק הביטוח הלאומי קובע כי דמי לידה ישולמו לעובד עצמאי ששילם דמי ביטוח מהכנסתו בעד 10 חודשים מתוך 14 חודשים שקדמו ליום הפסקת העבודה בזמן ההיריון או בעד 15 החודשים שקדמו ליום הפסקת העבודה בזמן ההיריון שלפני הלידה. מכיוון שדמי הביטוח שולמו לאחר יום הלידה, אינך זכאית לתשלום דמי לידה. אי לכך בקשתך להענקה מטעמי צדק נדחית..."

הביטוח הלאומי לא פירט במכתב הדחייה את הנימוקים לדחיית הבקשה מטעמי צדק.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – הענקה מטעמי צדק בדמי לידה

פסק דין מחודש יוני 2025, שבו אישר בית הדין האזורי לשלם הענקה מטעמי צדק בנסיבות המיוחדות:

התובעת החלה את ההתכתבות עם הביטוח הלאומי בעניין הרישום כעצמאית בחודש יוני 2020, לא קיבלה מכתבים בשל מגורים זמניים אצל ההורים, שלחה בעצמה טופס דין וחשבון רב שנתי רטרואקטיבי מנובמבר 2019 בסכום חודשי של 3000 ש"ח ו-20 שעות עבודה בשבוע ולטענתה לא קיבלה את ההודעה על הסכום לתשלום למועד עתידי עד 14.10.2020 (לפני הלידה שהייתה ביום 26.10.2020). במהלך התקופה היו סגרים בשל הקורונה והיא גם הייתה בשמירת היריון. בפועל החוב שולם רק לאחר הלידה, בתאריך 2.11.2020. לאחר מכן הגישה בקשה לסגור את העיסוק העצמאי ממועד הלידה.

בית הדין קבע כי לא הגיעו לתובעת דמי לידה וקבע כי התובעת עומדת בתנאים המנויים בסעיף 387(2) לחוק לקבלת הענקה מטעמי צדק בשל דמי לידה.

בהתאם להוראות החוק והתקנות, על מנת שלתובעת תקום הזכאות להענקה מטעמי צדק, תנאי הוא שאי התשלום לדמי ביטוח עבורה נגרם לאור קיומו של "נבצרות" שפורש גם למילה "נמנע". האם נמנע מהתובעת כתוצאה מנסיבה אובייקטיבית להבדיל מאי ידיעה לשלם את דמי הביטוח?

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

עובד עצמאי – הענקה מטעמי צדק בדמי לידה

פסק דין מחודש יוני 2025, שבו אישר בית הדין האזורי לשלם הענקה מטעמי צדק בנסיבות המיוחדות:

"אנו סבורים כי בבואה לתת החלטתה, הוועדה לא שקלה את כלל נסיבותיה האישיות של התובעת, זאת על אף שהיה על הנתבע לקחת בחשבון כי באותה תקופה שרר סגר במדינה, היותה בת תורה ללא אמצעים אלקטרונים, לידה, מעבר דירה לעיר רחוקה, והחשוב מכל, תשלום חובה ביום 02.11.2020 מקום שהמועד האחרון לתשלום החוב היה 14.10.2020".

"לאור כל האמור לעיל, אנו דוחים מחד את תביעת התובעת לתשלום דמי לידה בהתאם לסעיף 50 לחוק, אך מאידך, שוכנענו כי יש לקבל את התביעה כנגד החלטת הנתבע הדוחה את בקשת התובעת להענקה מטעמי צדק, כך שיש לשלם לתובעת מענק בהתאם תקנה 12 לתקנות, אשר כאמור יהיה בגובה דמי הלידה שהתובעת הייתה יכולה להיות זכאית להם אם הייתה זכאית היא לתשלום דמי לידה בהתאם לסעיף 50 לחוק".

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

דגשים בתגמולי מילואים לעובד עצמאי/עצמאי

- עובד עצמאי מקבל את התגמול אוטומטית בתחילת כל חודש.
- התגמול לעובד עצמאי כולל פיצוי בנוסף לתגמול, עד לתגמול המרבי.
- התגמול משולם לעצמאי בשנה השוטפת לפי ההכנסה המשמשת בסיס למקדמות של העצמאי בביטוח הלאומי.
- העצמאי רשאי לעבוד וגם לקבל תגמול מילואים.
- מהתגמול לעצמאי לא מנוכים דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות (הביטוח הלאומי מתכנן לתקן את החוק).
- שינוי מקדמות של דמי הביטוח אפשרי רק פעם אחת בכל רבעון בתוך שנת המס השוטפת.
- הבסיס למקדמות משמש גם לפגיעה בעבודה (גמלה חוסמת).

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

דגשים בתגמולי מילואים לעובד עצמאי - המשך

- התגמול משולם בשלב הראשון על פי הבסיס למקדמות של העצמאי.
- הבסיס למקדמות אמור לכלול את ההכנסה הצפויה ממשלח יד בשנת 2025 ועוד סכום תגמולי המילואים שהעצמאי מקבל בפועל בשנת המס, כי מהתגמול לעצמאי הביטוח הלאומי לא מנכה דמי ביטוח.
- בשלב קבלת השומה בביטוח הלאומי נערך חישוב משולב של דמי ביטוח והפרשי תגמולי מילואים לתגמול שהבסיס שלו שייך לשנת השומה.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

החישוב המשולב של עובד עצמאי לשנים 2023 עד 2025

על פי התיקון בחוק הביטוח הלאומי לשנים 2023 עד 2025, לאחר שמגיעה השומה של העובד העצמאי, התגמול מחושב כדלקמן:

- עבור תקופות מילואים בשנת 2023: התגמול מחושב לפי הגבוה שבין ההכנסה בשומה הסופית של השנה או לפי ההכנסה האחרונה ששימשה בסיס לתשלום מקדמות.
- עבור תקופות מילואים בשנת 2024: התגמול מחושב לפי הגבוה שבין ההכנסה בשומה הסופית של השנה או לפי ההכנסה האחרונה ששימשה בסיס לתשלום מקדמות שדווחו לביטוח הלאומי עד יום 31.10.2024.
- עבור תקופות מילואים בשנת 2025: התגמול מחושב לפי הבסיס למקדמות שהעצמאי מדווח לביטוח הלאומי עבור שנת 2025. לאחר שתגיע השומה לשנת 2025 ממס הכנסה, הביטוח הלאומי יבצע חישוב מחדש והתגמול ישולם לפי הבסיס הגבוה שבין הבסיס המיטיב לשנת 2024 (אם יש תשלום מקדמות ושומה לשנת 2024) או לפי השומה לשנת 2025.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

שינוי עיסוק ושינוי מקדמות לעצמאי המשרת במילואים

- סגירת עיסוק עצמאי שעונה להגדרה או הפיכת העצמאי לעצמאי שאינו עונה להגדרה, עלולים לפגוע בתגמולי המילואים.
- ככל שהעצמאי משנה את הבסיס למקדמה השוטפת לפי תקנות המקדמות, הוא מקבל את התגמול המעודכן עבור השירות שטרם שולם ואילך על פי תקנה 12 לתקנות המקדמות.
- כדי לקבל את התגמול לפי הבסיס המתוקן מתחילת שנת המס לאחר שינוי המקדמות, עליו להגיש תביעה אישית (או לחכות לחישוב המשולב לאחר קבלת השומה בביטוח הלאומי).

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

תגמולי מילואים לעצמאי שאינו עונה להגדרה

עצמאי שאינו עונה להגדרה מקבל תגמול מזערי כמו כל מי שאינו עובד וכמו בעל הכנסות שאינן מעבודה.
הוא אמור לקבל את התגמול באופן אוטומטי בתחילת כל חודש, ללא הגשת תביעה.

כברירת מחדל, דמי הביטוח הלאומי והבריאות מנוכים ממנו בשלב חישוב הפרשי השומה.

לעניין שינוי המעמד מעצמאי שאינו עונה להגדרה לעובד עצמאי - הביטוח הלאומי אינו מביא בחשבון את תגמולי המילואים בחישוב ההכנסה לקביעת המעמד כעובד עצמאי.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

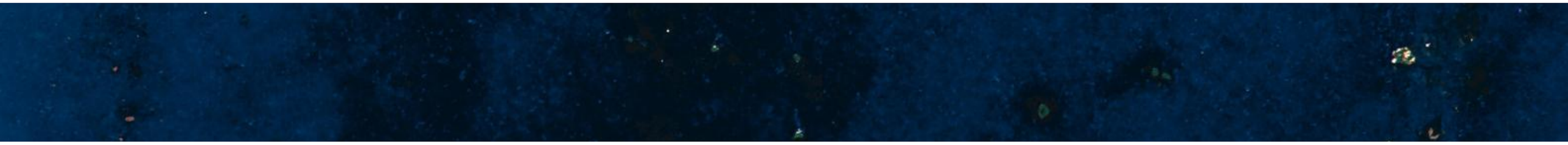
תגמולי מילואים לעצמאי שאינו עונה להגדרה - המשך

ככל שבשנת מס יש שינוי בעיסוק מעצמאי שאינו עונה להגדרה לעובד עצמאי או ההיפך, המערכת מייחסת כברירת מחדל את כל תגמול המילואים לעיסוק של עובד עצמאי לאחר קבלת השומה וחישוב ההפרשים.

אפשר לפנות לביטוח הלאומי ולבקש לפצל את תקופות השירות.
הביטוח הלאומי אמור לייחס את כל תגמולי המילואים שהתקבלו בפועל בשנת השומה כעצמאי שאינו עונה להגדרה לתקופה המתאימה ולחייב כהכנסות שאינן מעבודה, ואת תגמולי המילואים שהתקבלו בפועל בשנת השומה כעובד עצמאי לייחס לתקופה שבה העצמאי רשום כעובד עצמאי שעונה להגדרה, ולחייב בשיעורי דמי הביטוח המתאימים.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

הוראת קבע
הסדר תשלומים
תשלום בכרטיס אשראי
תשלומים בחודש דצמבר 2025
אישור שנתי לצורכי מס

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

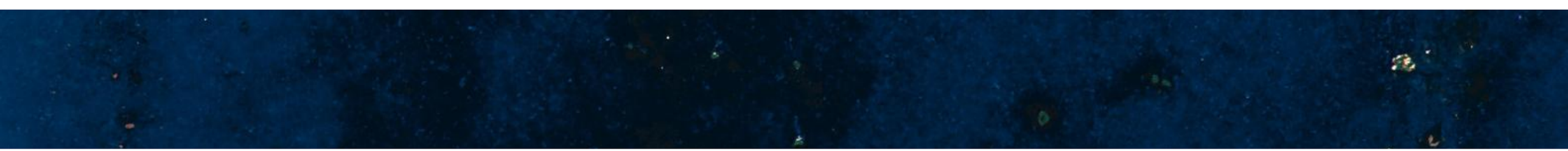
הוראת קבע, הסדר תשלומים ותשלום בכרטיס אשראי

הוראת קבע לביטוח הלאומי למקדמות שוטפות של מבוטח יחיד יכולה להיות בבנק או בכרטיס אשראי.
למעסיק יש הרשאה לחיוב חשבון הבנק (זו אינה הוראת קבע).

הביטוח הלאומי אינו רשאי להשתמש בפרטים של כרטיס האשראי או של החשבון בבנק לצורך תשלום חובות, אלא אם המבוטח או המעסיק ביקשו זאת במפורש מהפקיד או במערכת ייצוג לקוחות.

יש לצרף בקשה לביטול קנסות מנומק, כי לביטוח הלאומי אין אישור בחוק לבטל קנסות שסכומם מעל 10% מהשכר הממוצע (למעט בביטול קנסות במערכת המייצגים).

אפשר להעביר כספים לביטוח הלאומי גם בהעברה בנקאית דרך אתר התשלומים.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

הסדר חובות בהסכמי תשלומים בהוראת קבע

פרטי חשבון הבנק או כרטיס האשראי שיש בהוראת קבע קיימת של מבוטח ובהוראה לחיוב חשבון של מעסיק, אינם משמשים באופן אוטומטי לתשלום הפרשי שומות ו/או לכיסוי תשלומים אחרים (שאינם המקדמות השוטפות של המבוטח היחיד). המבוטח או המעסיק אמורים לבקש מעובד הביטוח הלאומי לשלם את החוב באמצעי התשלום שקיים בביטוח הלאומי בתשלום אחד או בהסכם תשלומים בהוראת קבע.

הביטוח הלאומי רשאי לקזז חוב מגמלה באופן מלא או חלקי, על פי החוק, ורשאי לעשות הסכם תשלומים לבקשת החייב באמצעות הקטנת קצבה שהמבוטח מקבל בפועל (קצבת אזרח ותיק, קצבת ילדים, קצבת נכות מעבודה וגמלת ניידות). לתגמולי מילואים יש הוראות מיוחדות בתקופת החירום.

יש לשים לב, שכשיש חוב גדול שולל גמלה לפי סעיף 366 בחוק הביטוח הלאומי, יש כללים שונים להסדרת החוב.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

הסדר חובות בהסכמי תשלומים בהוראת קבע - המשך

מועד התשלום הראשון של הסכם תשלומים בהוראת קבע מקבל באופן אוטומטי דחייה של 30 יום ממועד ביצוע ההסכם. מועדי התשלומים של הוראת הקבע רשומים בהסכם התשלומים שמפיק הביטוח הלאומי. חשוב לשים לב לכך לקראת סוף שנת המס, ככל שיש חשיבות לתשלום בתוך שנת המס.

תשלום באמצעות הוראת קבע לחיוב חודשי בכרטיס אשראי מאפשר למבוטח שלא לחרוג מהסכם המסגרת הקיים בינו לבין חברת האשראי.

כל תשלום במסגרת הסכם התשלומים מוכר לצורכי מס הכנסה בהתאם למועד התשלום בפועל.

הוראת קבע חדשה מחליפה את הוראת הקבע הקיימת גם למקדמות וגם להסכם תשלומים.

הסכם תשלומים מבטל את העיקולים שיש למבוטח, למעט העיקולים הממשיים כמו עיקול על הרכב, שיבוטלו רק בסיום ההסדר.

שיעור הריבית על הסדר תשלומים עד יום 26.11.2025 היה 8% שנתי. החל מיום 27.11.2025 שיעור הריבית על הסדר תשלומים הוא 7.75% שנתי.
לאור שיעור הריבית הגבוה, מומלץ לחשוב היטב על עריכת הסדר תשלומים לטווח ארוך בביטוח הלאומי.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

הסדר תשלומים בהמחאות

אפשר לערוך הסכם תשלומים בהמחאות בתיאום מוקדם עם פקיד הגבייה בסניף או באמצעות קובץ ייצוג לקוחות למייצג מורשה.

יש להקפיד על מועד התשלום הראשון שממנו מתחיל ההסכם.

יש להעתיק את מספרי ההמחאות על ההסכם ולשלוח מיד לביטוח הלאומי.

מי שעורך הסכם ולא שולח את ההמחאות צפוי לסנקציות.

מייצג שלא שולח את ההמחאות לאחר שערך הסדר תשלומים דרך מערכת ייצוג לקוחות, צפוי לסנקציות עד כדי ניתוק ממערכת ייצוג לקוחות.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

תשלום בכרטיס אשראי בעסקה בודדת

הסכום לתשלום בכרטיס אשראי בעסקה בודדת ניתן לביצוע בביטוח הלאומי בתשלום אחד, כאשר חלוקה לתשלומים היא של חברת האשראי, או בתשלומי קרדיט. יום הערך בביטוח הלאומי של תשלומים שבוצעו באמצעות כרטיס אשראי הוא יום התשלום שבו בוצעה העסקה, גם לעניין התרת ההוצאה לצורכי מס הכנסה.

תשלום של עסקה בודדת בכרטיס אשראי נעשה לפי תנאי הכרטיס, כולל לעניין חריגה מהמסגרת של כרטיס האשראי וחסימת המסגרת.

בכל הודעה על מקדמות דמי הביטוח מודפס ברקוד לסריקה בטלפון חכם. ברקוד זה מאפשר כניסה לאתר התשלומים של הביטוח הלאומי, ומאפשר תשלום בכרטיס אשראי לפי פרטי המבוטח.

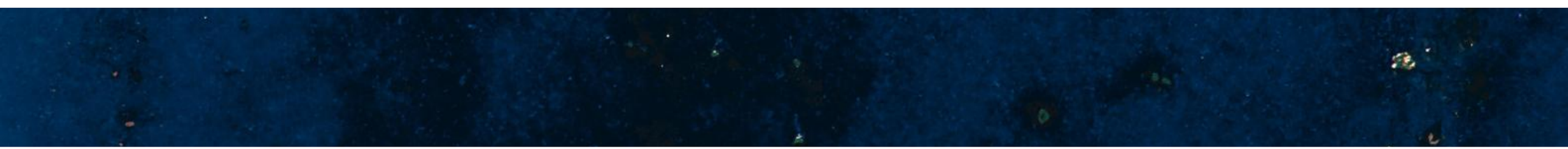
חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

אתר שירות אישי ליחיד

קיים עבור היחיד אתר שירות אישי שבו יכול כל מבוטח לצפות בתיקו האישי בביטוח הלאומי, להדפיס אישורים במדפסת הביתית שלו, לכתוב הודעה לפקיד ואף לבטל קנסות באופן חלקי.

המערכת מאובטחת. הכניסה אליה אפשרית באמצעות קוד וסיסמה שהמבוטח מקבל בסניף הביטוח הלאומי בהצגת תעודת הזהות שלו או מזמין באתר הביטוח הלאומי (לרבות קוד חד פעמי).

הביטוח הלאומי שולח הודעה במייל בכל פעם שמחכה מכתב חדש באתר השירות האישי, למבוטחים שמסרו כתובת דואר אלקטרוני ייחודי להם שאומת על ידי הביטוח הלאומי, ושהצטרפו לאתר השירות האישי.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

אתר שירות אישי למעסיק

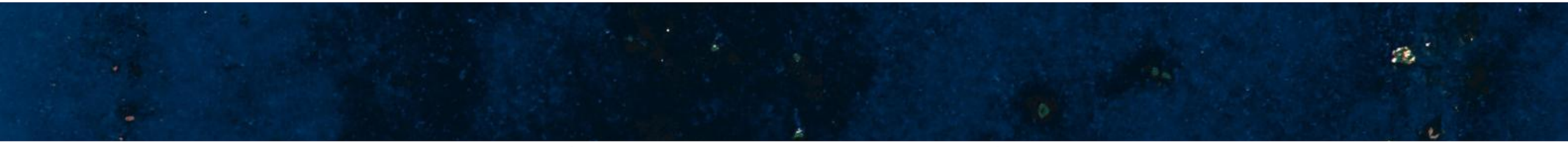
הביטוח הלאומי השיק בחודש יולי 2024 אתר אישי למעסיקים שבו המעסיק יכול להתנהל ישירות מול הביטוח הלאומי ולבצע פעולות שוטפות כמו דיווחים שוטפים, תשלומים, עדכון פרטים לדיוור אלקטרוני ועדכון פרטי בנק להחזרים.

המעסיק יכול לקבל מידע רב בנושאי גבייה כמו פירוט חשבון עדכני, וכן מידע בנושאי מילואים ונפגעי עבודה.

יכולים להירשם לאתר בעלי שליטה בחברה, שותפים וכן בעל עסק הפרטי (ככל שפרטיהם מאומתים/מעודכנים בביטוח הלאומי) והם יכולים להוסיף עובדים שכירים שמועסקים אצלם ומדווחים בתיק הניכויים של המעסיק.

הביטוח הלאומי הבהיר שלקבוצת חברות יש טופס ייפוי כוח מורחב לגבי עובדים שרשאים להתחבר למערכת.

כדי שמעסיק יוכל לקבל דיוור במייל (דיווח דיגיטלי) הוא חייב לאמת את המייל. המייצג רשאי לעדכן את פרטי המעסיקים עבור הדיווח הדיגיטלי.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

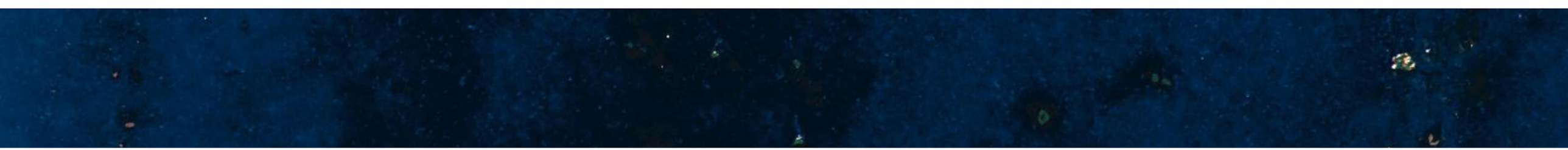
התרת דמי הביטוח הלאומי בניכוי לצורכי מס

סעיף 47א בפקודת מס הכנסה מתיר לנישומים, שאינם בגדר עסק זעיר, לנכות מהכנסתם 52% מדמי הביטוח הלאומי ששילמו בשנת המס (קרן בלבד) בשל הכנסה שאינה הכנסת עבודה ממעסיק שניכה מהם דמי ביטוח לאומי, ולהקטין את חבות המס.

דמי ביטוח המשולמים שלא על פי דרישת חיוב של הביטוח הלאומי, נחשבים לתשלום ביתר ואינם כלולים בתשלומים המותרים בניכוי לצורכי מס הכנסה.

ביום 1.5.2022 קבע בית המשפט העליון בתובענה ייצוגית בעניין קירשנבלום, שהחזר דמי הביטוח שקיבל הנישום אינה מהווה הכנסה בשל הניסוח של הסעיף בפקודה.

בעקבות התביעה הייצוגית כנגד רשות המסים, קובעת הוראת הביצוע של רשות המסים עד הדוח לשנת 2024, שיש להתעלם לצורך הדיווח בדוח השנתי מהחזרים בגין הפרשי שנים קודמות שקיבל הנישום מהביטוח הלאומי, ולהתייחס לצורך דרישת הניכוי רק לתשלומים ששולמו על ידי הנישום (מפורטים בשע"מ בעמודה "דמי ביטוח לאומי").

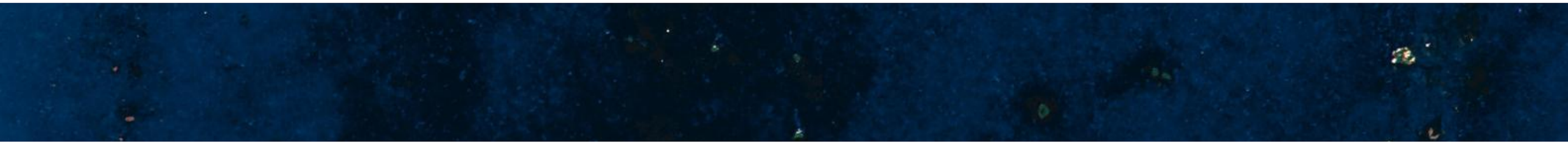
חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

התרת דמי הביטוח הלאומי בניכוי לצורכי מס - המשך

לאור הנ"ל, הביטוח הלאומי מפרט באישור השנתי את הסכומים ששולמו ואת הזיכויים, ולא מפרט כיצד יש לרשום אותם בדוח למס הכנסה.

עד הדוח למס הכנסה לשנת 2024 - באישור השנתי מהביטוח לאומי מופיעים סך התשלומים, סך הפרשי השומה לזכות וסך היתרה. יש לרשום את סך התשלומים ששולמו בלבד, ללא הפרשי שומה לזכות.

סעיף 47א לפקודה תוקן כפי שהיה לפני פסק הדין. ההוראות החדשות חלות על בירור הכנסתו החייבת של יחיד החל מהדוח לשנת המס 2025 ואילך.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

ריכוז נקודות חשובות הקשורות לאישור השנתי ולתשלומים בסוף שנת המס

- הביטוח הלאומי מפיק אישור על תשלום דמי הביטוח בשנת הכספים לצורכי דיווח למס הכנסה. האישור כולל תשלומים בעד דמי ביטוח לאומי ששולמו או קוזזו מגמלאות בשנת המס. האישור כולל את הזיכויים (קרן בלבד) בגין הפרשי שומה בשנת המס ואת יתרת הנטו לרישום בדוח למס הכנסה.

- במערכת ייצוג לקוחות יש מסך מיוחד המפרט את הסכומים שמופיעים באישור לצורכי מס הכנסה לשנה הרלוונטית (פירוט הסכומים המותרים בניכוי לשנת המס).

- מי ששילם כעצמאי בשנת המס עבור הכנסות בשנים קודמות יכול לרשום את הסכום ששולם בשדה 130/189 בדוח המשודר באופן מקוון, לפי בן הזוג המשלם (השדה הזה לא נמצא בטופס היידני).

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

ריכוז נקודות חשובות - המשך

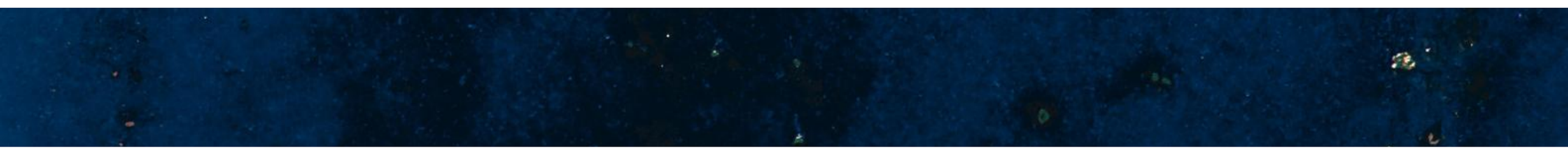
- יש להקפיד לדווח למס הכנסה על ניכוי דמי הביטוח הלאומי לפי האישור המעודכן ביותר שנותן הביטוח הלאומי לנישום, לאור אפשרות של תיקון רטרואקטיבי של מעמד המבוטח בשנים קודמות. לאחר כל תיקון מפיק הביטוח הלאומי אישור חדש למבוטח (שכולל תאריך) ומעביר לשע"מ מידע מעודכן בתדירות חודשית.
- החל משנת 2019 מוצגים הנתונים "הפרשי זכות" ו"פירוט הפרשי זכות" בסכומי הקרן בלבד.
- דמי ביטוח המשולמים שלא על פי דרישת חיוב של הביטוח הלאומי, נחשבים לתשלום ביתר ואינם כלולים בתשלומים המותרים בניכוי לצורכי מס הכנסה.
- הביטוח הלאומי מבקש להדגיש כי תשלומים שמשולמים אחרי תום שנת 2025 אינם נכללים באישור השנתי, כולל תשלומים על פי הסדר תשלומים בהוראת קבע בכרטיס אשראי, למעט עסקאות שנעשו באשראי.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

ריכוז נקודות חשובות - המשך

- באישור השנתי שמפיק הביטוח הלאומי לצורכי מס נכללים תשלומים ששולמו עד סוף שנת המס בשנה השוטפת בגין החיובים הבאים:

1. חיוב לתקופה רטרואקטיבית עם מועד חיוב עתידי לתשלום עד יום 14 בפברואר בשנת המס הבאה.
2. הפרשי שומה שמועד החיוב העתידי לתשלומם הוא עד 14 בפברואר בשנת המס הבאה.
3. מקדמת חודש דצמבר של השנה השוטפת שמועד תשלומה הוא 15 בינואר בשנת המס הבאה.
4. מקדמת חודש דצמבר בשנה השוטפת המשולמת בהוראת קבע בבנק או בכרטיס אשראי.
5. הגדלת מקדמות שמועד החיוב העתידי בגינן הוא עד 3 במארס בשנה הבאה.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

ריכוז נקודות חשובות - המשך

- ייתכנו תקלות בקליטת התשלומים אשר משולמים ביום האחרון של שנת המס והם נקלטים באישור השנתי של שנת המס הבאה. אם המועד לתשלום הוא עד 14 בפברואר בשנה העוקבת, או עד 3 במארס לעניין מקדמות, אזי יש לשלוח לביטוח הלאומי את צילום הקבלה, כדי לתקן את האישור.

- תשלום דמי הביטוח באמצעות הסדר תשלומים מכל סוג (בהמחאות, בהוראת קבע בכרטיס אשראי, בהוראת קבע בבנק או בקיזוז מגמלה) מותר בניכוי לצורכי מס רק בשל התשלומים ששולמו עד תום שנת המס, כפוף למועד החיוב העתידי.

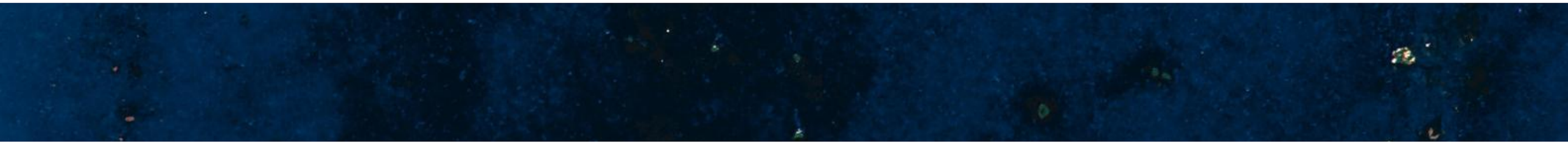
- תשלום ששולם בעסקה בודדת בכרטיס אשראי מותר במלואו בניכוי לצורכי מס הכנסה במועד ביצוע העסקה (אף אם חולק לתשלומים או בקרדיט), כפוף למועד החיוב העתידי.

- מועד התשלום הראשון של הוראת הקבע מקבל באופן אוטומטי דחייה של 30 יום ממועד ביצוע ההסדר. מועדי התשלומים של הוראת הקבע רשומים בהסכם התשלומים שמפיק הביטוח הלאומי.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

ריכוז נקודות חשובות - המשך

- כדאי לבחון אם יש למבוטח חבות במס בשנה השוטפת כאשר משלמים תשלומים עתידיים בשנה השוטפת.
- מומלץ תמיד להסדיר לפני תום שנת המס את כל השינויים בעיסוקים, את הגדלת המקדמות וכל התשלומים לאחר בדיקה, כי יש הגבלות על שינויים רטרואקטיביים.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

חברות ארנק
רווחיות עודפת
רווחים כלואים
משיכות יתר של בעלי מניות
השלכות על דמי ביטוח וגמלאות

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

חברות ארנק, רווחיות עודפת, רווחים כלואים ומשיכות יתר של בעלי מניות

סעיף 62א לפקודה קובע כי הכנסה חייבת של חברת מעטים בתנאים שבסעיף, תיחשב כהכנסתו האישית של אותו היחיד. הסעיף תוקן והורחב מינואר 2025.

סעיף 3(ט1) מחייב באופן אישי את בעל השליטה על משיכות יתר בתנאים שבפקודה.

סעיף 62א(א1) בפקודה קובע מנגנון מיסוי חדש שיחול על חברות מעטים, שיש להן שיעור רווחיות גבוה מפעילות עתירת יגיעה אישית. הסעיף קובע מנגנון לייחוס הפעילות ליחיד. החלק שיוחס ליחיד ייחשב כתשלום שהועבר לו על ידי חברת המעטים, ויירשם כהוצאה בחברה. במקביל, היחיד ידווח על הכנסה ממתן שירותים שנתן לחברת המעטים, והכל בהתאם להוראות התיקון בחוק.

במסגרת תיקון פקודת מס הכנסה נוספו לפקודה הוראות חדשות בסעיפים 81א עד 81ו במסגרתם נקבע מודל שיעודד חלוקה של רווחים שאינם משמשים את החברה לפעילות ריאלית, באמצעות הטלת תוספת למס בשיעור של 2% על אותם הרווחים. המנגנון מאפשר חלוקת דיבידנד כדי למנוע את הטלת הקנס.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

חברות ארנק, רווחיות עודפת, רווחים כלואים ומשיכות יתר של בעלי מניות - היבטי הביטוח הלאומי

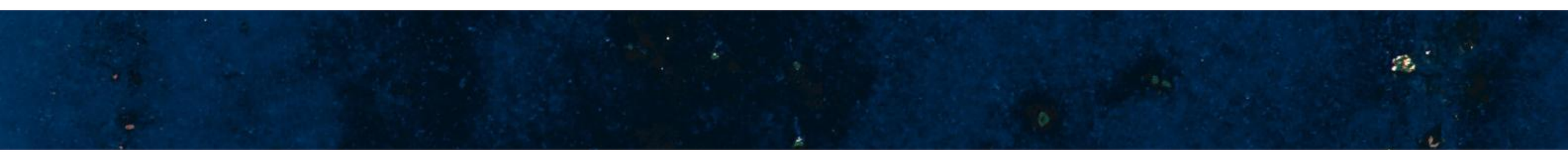
לתיקוני החקיקה האלה יש השלכות בהיבט הביטוח הלאומי, כדלקמן:

1. הגדלה אפשרית בחבות בדמי ביטוח (לא חל על דיבידנד בשיעור מס מוגבל, שפטור מתשלום דמי ביטוח).
2. השפעה על זכאות בתביעה חדשה של מבוטח לגמלאות.
3. אפשרות לבטל או להקטין גמלאות שכבר אושרו ושולמו.

חוזר ביטוח מספר 1487 מפרט את עמדת הביטוח הלאומי לגבי התיקון בחוק משנת 2017 לחברות ארנק ומשיכות יתר של בעלי שליטה. יש לעקוב אחר הפרסומים של הביטוח הלאומי בעניין החוקים החדשים.

מובהר בחוזר לגבי תיקוני החקיקה משנת 2017, כי לעניין גמלאות יחולו כל הכללים הרגילים, כולל כללי הגמלה החוסמת של העצמאי. החוזר מבהיר כי ככל שהתקבלו בשומות המבוטח הכנסות החייבות בדמי ביטוח, יש לחייב אותן בדמי ביטוח. הכנסות של "עצמאי" או "שכיר" הן הכנסות אקטיביות ויחוייבו כהכנסות של עצמאי. הכנסות שאינן מעבודה יחוייבו בהתאם, ודיבידנד יהיה פטור. **מומלץ לקרוא את החוזר.**

נושא חיוב דמי הביטוח בחברות הארנק נמצא בדיונים משפטיים.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

מבוטח שכיר בביטוח הלאומי ומעסיקו
התיישנות דמי ביטוח
סוגי טופס 100
טופס 100 ייעודי לגמלאות לעניין דמי לידה וגמלה לשמירת היריון

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

מבוטח שכיר בביטוח הלאומי ומעסיקו

מעמד המבוטח השכיר נבחן בעת תביעה לגמלה ולא בעת הרישום על ידי המעסיק.
המעסיק אמור להיות מודע לסנקציות שיש בחוק הביטוח הלאומי כשהוא לא מדווח או משלם דמי ביטוח בעד העובד על פי החוק.

מי שנחשב למעסיק לפי חוק הביטוח הלאומי, חייב לפי חוק הביטוח הלאומי:

- לפי סעיף 342 בחוק המעסיק חייב:

  - לנכות מהעובד את חלקו של העובד בדמי הביטוח הלאומי ובדמי ביטוח הבריאות.
  - להעביר אותם לביטוח הלאומי ביחד עם חלקו של המעסיק בדמי הביטוח הלאומי.

- לדווח על נתוני השכר ועל דמי הביטוח לפי הכללים בסעיף 355 בחוק הביטוח הלאומי ותקנות הגבייה.

במשק בית - המעסיק **רשאי** לנכות מהעובד את חלקו בדמי הביטוח.
כלומר, המעסיק יכול לבחור לשלם לביטוח הלאומי את מלוא הסכום ללא השתתפות העובד בתשלום.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

מבוטח שכיר בביטוח הלאומי ומעסיקו

הגדרת "עובד" בחוק הביטוח הלאומי כוללת כמה סוגים. להלן פירוט הסוגים העיקריים:

- עובד העובד אצל מעסיקו כשכיר ומתקיימים יחסי עבודה.

דוגמה לפסק דין: ביום 4.4.2024 קיבל בית הדין הארצי לעבודה (עב"ל 40817-09-23) את הערעור של רותם וינר מתווך נדל"ן במקצועו, וקבע שהתקיימו יחסי עובד ומעסיק בינו לבין המשיבה שהיא חברה לתיווך נדל"ן, במהלך תקופת ההתקשרות, עם כל ההשלכות הכלכליות הנובעות מההחלטה. נקבע, שהמערער לא היה קבלן עצמאי במסגרת ההתקשרות.

ביום 30.7.2025 קבע בית הדין האזורי (סע"ש 12802-05-19) בעניינה של לילך קובה נ' לילית קוסמטיקה בע"מ, כי התקיימו יחסי עבודה בין התובעת לנתבעת. במקרה הזה לא נקבע תשלום זכויות סוציאליות ופיצויים כי התובעת לא הוכיחה שנגרם לה נזק ממוני כתוצאה מסיווגה השגוי כנותנת שירותים.

- לבני משפחה יש הגדרה מיוחדת לעובד בסעיף 1 בחוק הביטוח הלאומי, שמחייבת את קרוב המשפחה לצורך הגדרתו כעובד שכיר - לעבוד בעבודה סדירה, נחוצה וחיונית, שבכל מקרה עובד אחר היה עושה אותה.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

מבוטח שכיר בביטוח הלאומי ומעסיקו

הגדרת "עובד" בחוק הביטוח הלאומי כוללת כמה סוגים עיקריים - המשך

- נותן שירות, שהוא עצמאי ברשות המסים, אך נחשב לעובד שכיר כלפי הביטוח הלאומי בלבד, בהתאם לתוספת הראשונה בצו הביטוח הלאומי בדבר סיווג מבוטחים וקביעת מעבידים, בהתקיים התנאים הקבועים בצו, כמו מרצים, מדריכים, אמנים, שחקנים ומורי דרך.

- בעלי שליטה בחברות מעטים אינם מבוטחים לענף אבטלה ולענף זכויות בהליכי חדלות פירעון של החברה. יש להתייחס אליהם כמו לכל עובד רגיל.

- קבלן המבצע עבודות בנייה שלא הודיע לביטוח הלאומי על העסקת קבלן-המשנה, יראו אותו כאילו הוא המעסיק של עובדי קבלן המשנה.
ככל שקבלן המשנה לא הביא לקבלן הראשי אישור מהביטוח הלאומי שהוא מעסיק פעיל, על הקבלן הראשי להעביר לביטוח הלאומי טופס בל/648 ממולא וחתום כחוק. ככל שלא יהיה דיווח בהתאם וקבלן המשנה ייפגע תוך כדי ועקב העבודה, הוא ייבחן כעובד שכיר של הקבלן הראשי, על כל המשתמע מכך.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

מבוטח שכיר בביטוח הלאומי ומעסיקו

הגדרת "עובד" בחוק הביטוח הלאומי כוללת כמה סוגים עיקריים - המשך

- אחרים שנחשבים עובדים על אף שהם מדווחים בעצמם לביטוח הלאומי, כמו למשל, עובד חייב בעד עצמו כי למעסיק אין תיק ניכויים בישראל, עובד לשעה וחבר קיבוץ שעובד בקיבוץ.

- לעניין עובד במשק בית – לעניין הביטוח הלאומי עובד משק בית הוא עובד שכיר עם כל ההשלכות של המעמד הזה על המעסיק (המעמד נקבע לפי דיני עבודה ולפי התוספת הראשונה בצו סיווג מבוטחים). אתר הביטוח הלאומי מפרט מי שייך לקבוצה שמדווחת כעובד שכיר במשק בית, מי נחשב לנותן שירות עצמאי ומי נחשב לעובד שכיר שלא במסגרת משק הבית. כל מי שנחשב למעסיק במשק בית חייב לדווח על העובד לביטוח הלאומי בתיק מעסיקים ייעודי למשק בית, עם הפרטים המזהים של העובד ולשלם את דמי הביטוח בשיעורי דמי ביטוח מיוחדים, כולל עבור מטפלים סיעודיים לקשישים או לנכים.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

התיישנות החזר דמי ביטוח

ככלל, החזר דמי ביטוח נעשה בביטוח הלאומי 7 שנים אחורה לפי חוק ההתיישנות הכללי.

חוזר ביטוח 1438 מבהיר כי מועד התחלת תקופת התיישנות להחזר של דמי ביטוח הוא ביום שבו נולדה עילת התובענה, כלומר, מהיום שבו הוגשה התביעה להחזר של דמי הביטוח.

החוזר מפרט דוגמאות למצבים שונים שבהם מתבקש החזר של דמי ביטוח. למשל, ביטול תושבות רטרו – יש למנות את 7 השנים מיום הגשת בקשת ההחזר. אולם, בעד התקופה שבעבורה היה המבוטח רשום בקופת חולים – אין להחזיר דמי ביטוח בריאות, אלא יש להחזיר דמי ביטוח לאומי בלבד לתקופה של 7 שנים.

העובד מקבל החזר בשל תיאום שלא נעשה במועד שבע שנים אחורה לא כולל השנה השוטפת.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

טופס 100 ייעודי מקוון

טופס 100 ייעודי כולל שני סוגי טפסים (לגמלאות ולגבייה), המשודרים לביטוח הלאומי על ידי המעסיק. הטופס כולל את המשכורות של העובד לתקופה המבוקשת עם הפריסות של שכר נוסף שנפרסו אחורנית לאותה התקופה ועם הייחוס של שכר רגיל אחורנית לחודש ביצוע העבודה.

טופס 100 ייעודי משודר לביטוח הלאומי לפי דרישת הביטוח הלאומי באישור העובד או לפי בקשת העובד מהמעסיק, ואינו מחליף את טופס 100 החודשי המשודר כל חודש, שכולל מידע על משכורת העובד החודשית בהתאם לדיווח בטופס 102 או 617 לעניין פנסיה מוקדמת.

חשוב להקפיד בעת שידור טופס 100 ייעודי לביטוח הלאומי לשדר את הטופס מהשנה השוטפת ואת סוג הטופס המתאים. יש לבחור את שנת השידור המבוקשת מהשנה השוטפת.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

טופס 100 ייעודי מקוון - לגבייה

- **טופס 100 ייעודי לגבייה** נועד לתיאום דמי ביטוח והחזרי דמי ביטוח. הזנת בקשה לתיאום או להחזר יוצרת דרישת טופס 100 ייעודי מהמעסיק.

טופס 100 ייעודי לגבייה עבור החזר דמי ביטוח מעל התקרה בשנים קודמות, חייב לכלול את הפרטים בשנה המלאה שאינה השנה השוטפת - מחודש ינואר עד דצמבר של שנת המס המבוקשת, למשל, ינואר עד דצמבר 2024. כלומר, מעסיק יקבל דרישה לשדר טופס 100 ייעודי לגבייה לשנת מס מסוימת אחת או יותר, עד 7 שנים אחורה (לא כולל את השנה השוטפת).

טופס 100 ייעודי לגבייה לתיאום דמי ביטוח בשנה השוטפת אינו כולל חודשים עתידיים.

צה"ל אינו משדר טופס 100 ייעודי לביטוח הלאומי בשלב זה ומנפיק למקבל הפנסיה המוקדמת טופסי 100 מודפסים, כבעבר.

לבקשת העובד, המעסיק אמור להוציא ממערכת השכר טופס 100 מודפס לשנה מסויימת, שכולל את הפריסות והשיוכים לאותה השנה.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

טופס 100 ייעודי מקוון - לגמלאות

- **טופס 100 ייעודי לגמלאות** נועד לתת מידע למחלקות הגמלאות.

מיום 1.4.2023 הטופס כולל 13 חודשים:
חודש נוכחי ועוד 12 חודשים שלפניו. טופס 100 ייעודי כולל מידע לגבי חודש נוכחי, לגבי עובד שהפסיק לעבוד בחודש הנוכחי ואת סיבת הפסקת העבודה.

כשמוזנת תביעה לגמלה בביטוח הלאומי – אם פקיד הביטוח הלאומי אינו מוצא סירוב לפנייה למעסיק לצורך שידור טופס 100 ייעודי, וככל שמערכת השכר מאושרת לשידור טופס 100 ייעודי, וככל שאין כבר טופס 100 ייעודי ששודר על ידי המעסיק לאותה תקופת דיווח, מערכת השכר יוצרת בקשה לטופס 100 ייעודי לגמלאות ב"מאגר הבקשות".

בשלב זה, מעסיק שעבר ממערכת שכר אחת למערכת שכר אחרת, שמתבקש על ידי פקיד המוקד לשדר טופס 100 ייעודי, יבקש לעדכן במערכת של המוקד שלא ניתן לשדר את הטופס כי עבר מערכת שכר.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

טופס 100 ייעודי מקוון – דיווח בהפסקת עבודה

הביטוח הלאומי מצפה לקבל בכל חודש שבו יש הפסקת עבודה של עובד, שכלול בטופס 100 חודשי, דיווח כדלקמן:

- תאריך הפסקת העבודה - היום שבו נותקו יחסי העבודה/ יום העבודה האחרון שלפני הפסקת העבודה (נתון חובה).
- סיבת הפסקת העבודה (נתון חובה).
- תאריך אחרון של תקופת ההפסקה (אם ידוע).

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

טופס 100 ייעודי מקוון – דגשים נוספים

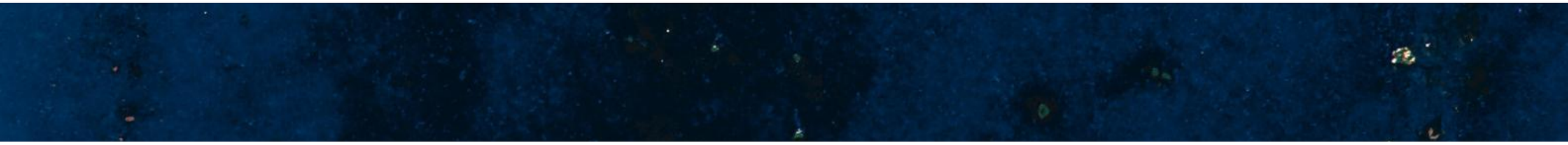
- שידור טופס 100 ייעודי לגביה אינו מחליף טופס ייעודי לגמלאות והפניה של הביטוח הלאומי למעסיק אינה נסגרת.
- בשידור טופס 100 ייעודי ביוזמת המעסיק, יש להקפיד על התקופה הרלוונטית ועל סוג הטופס המשודר.
- יש להתייחס לסוג הבקשה של הביטוח הלאומי בדרישה לטופס 100 ייעודי – האם לגמלאות או לגבייה. שידור טופס לא מתאים לא יעדכן את המערכת.
- בטופס 100 ייעודי אין לדווח על משכורת של החודש הנוכחי וגם על משכורת חודש קודם אם המשכורת אינה סופית. למשל, בשידור טופס 100 ייעודי לביטוח הלאומי בתחילת חודש.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

טופס 100 ייעודי מקוון בתביעה לגמלה לשמירת היריון

כשהמעסיק שילם לעובדת דמי מחלה, יום הזכאות הראשון לגמלה לשמירת היריון הוא יום למחרת היום האחרון שבו העובדת קיבלה דמי מחלה (המעסיק מדווח על ימי המחלה בתביעה לגמלה לשמירת היריון).

אם המבוטחת מעוניינת לקבל גמלה לשמירת היריון במקום דמי מחלה, עליה להחזיר את דמי המחלה למעסיק ולהציג לביטוח הלאומי אישור מהמעסיק שנוצר לה חוב בשל ימי המחלה שהוא שילם לה וגם להוכיח שהתשלום שולם למעסיק (למעט מעסיקים גדולים מאד, בתיאום עם הביטוח הלאומי).

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

טופס 100 ייעודי מקוון בתביעה לדמי לידה והורות

- בהגשת תביעה לדמי לידה והורות המעסיק משדר טופס 100 ייעודי בלבד ופטור ממילוי הצהרות והגשת תלושים.
- לגבי היולדת: ניתן לקבל דמי לידה באמצעות שידור טופס 100 על ידי המעסיק, ללא צורך בהגשת תביעה. המעסיק יכול לשדר את הטופס גם במהלך ההיריון אם העובדת הפסיקה לעבוד, אך לא לפני 9 שבועות מיום הלידה המשוער.
- כאשר המעסיק לא שידר מיוזמתו לבקשת העובדת את הטופס לביטוח הלאומי (כולל מעסיק אוטומטי, שמשדר בשוטף את ההפרשים דרך מערכת B2B), והביטוח הלאומי מקבל מידע מבית החולים על הלידה, הביטוח הלאומי שולח מסרון ליולדת (או הודעה קולית) ומבקש אישור לפנות למעסיק במקום להגיש תביעה לדמי לידה. הביטוח הלאומי מתכנן בשלב מאוחר יותר, שמעסיקים אוטומטיים ישדרו רק טופס 100 ייעודי לגמלאות.
- עובדת שכירה שהיא גם עובדת עצמאית – הביטוח הלאומי בודק זכאות כעצמאית לדמי לידה והורות ובמקביל שולח את המסרון ככל שהמעסיק לא שידר טופס 100 ייעודי לגמלאות, כדי לקבל את ההסכמה שלה לשידור של המעסיק של טופס 100 ייעודי לגמלאות.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

טופס 100 ייעודי מקוון בתביעה לדמי לידה והורות - המשך

- מעסיק שיש לו הסדר עם הביטוח הלאומי להגשת תביעות לדמי לידה והורות, מעביר את התביעה ישירות לביטוח הלאומי.
- היולדת רשאית להגיש תביעה ולצרף מסמכים המפורטים באתר. יש לשים לב במיוחד אם בתביעה יש מידע שלא כלול בטופס 100 ייעודי שהמעסיק שידר.
- כשיש ירידה בהכנסת היולדת למשל בשל מחלה, לפעמים הביטוח הלאומי משלים לבד את השכר. אולם, כשאין אצלו מידע, היולדת אמורה לצרף מכתב מהמעסיק מדוע יש ירידה בשכר.
- הביטוח הלאומי החל מהלך של הזמנת טופס 100 ייעודי אוטומטית לאחר שישה חודשים ולאחר 12 חודשים מהיום הקובע של יולדת, למעסיקים שאינם אוטומטיים, כדי לבדוק אם היו פריסות שכר או זקיפות שמגדילות את דמי הלידה וההורות. זה מהלך ייחודי בשלב זה לדמי לידה והורות.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

טופס 100 ייעודי מקוון בתביעה לדמי לידה והורות ולגמלה לשמירת היריון

- לגבי דמי לידה והורות, ככל שלא הגיעה דרישה למעסיק לשדר טופס 100 ייעודי כאמור, העובד או העובדת אמורים לשלוח לביטוח הלאומי תביעה להפרשי גמלה לסניף הביטוח הלאומי בתוך 12 חודשים מיום תשלום ההפרשים על ידי המעסיק. המעסיק אמור לשדר לביטוח הלאומי טופס 100 ייעודי מעודכן או למסור לעובדת את פרטי השכר כדי שתצרף לטופס התביעה להפרשי דמי לידה והורות.
- יום הפסקת העבודה רלוונטי מאד לדמי לידה והורות ולגמלה לשמירת היריון.
למשל, אם היולדת עבדה בבוקר הלידה, זה יום הפסקת העבודה והחל"ד יתחיל למחרת.
בשמירת היריון, כשאין תשלום דמי מחלה, יום הזכאות הראשון לתשלום גמלה לשמירת היריון הוא יום למחרת יום הפסקת העבודה.

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©

תודה רבה

להצטרפות לקהילת המתעניינים

https://ornazach.ravpage.co.il/community_information

מייל: ornacpa@ornazach.co.il

אתר: www.ornazach.co.il

לינקדאין: www.linkedin.com/in/ornazach

חברת אורנה צח בע"מ | פתרונות לבעיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי | כל הזכויות שמורות ©